Hind 5 ſenti.

Tallinna Teataja

10 lehekülge.

Toimetus ja talitus:
Tallinn Wene tän. 11a. — Kõnetraat 428-29. Awatud kella 9–16

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuste küljel 5 ſenti, teksti ees 10 ſenti ja teksti ſees 12 ſenti millimeeter weeru laiuſes

Tellimiſe hinnad:

1	kuu	peale	postiga	25	ſenti
3	"	"	"	65	"
6	"	"	"	120	"
12	"	"	"	225	"

Majandus-poliitiline nädalaleht.

Ilmub igal laupäewal.

Nr. 12. (29) Laupäewal, 21. märtſil 1931. 2. aastakäik.

Riik ei taha makſta wiit miljonit.

Riigiteenijate haigekaſſa aſi.

Eilſel wabariigi walitſuſe kooſolekul oli haridus-ſotſiaalminiſtri J. Piiskari ettepanekul lähemalt kaalumiſel riigiteenijate haiguskindluſtuſe korraldamiſe küſimus.

Jõuti ſelguſele, et riigikaſſa praegune ſeiſukord milgil tingimuſel ei wõimalda riigiteenjate haigekaſſale makſta üle 2% riigiteenijate palgaſt. Sel puhul peakſid riigiteenijad iſe haigekaſſale makſma 1,5—2% palgaſt. Haigekaſſa korra makſmapanekul ſuurenekſid riigi kulud arſtiabi korraldamiſel umbes 5 miljoni ſendi wõrra.

Kuna riigiteenijate eſindus põhimõttelikult nõus on haigekaſſat moodustama tingimuſel, kui riik wõtaks kuludeſt oſa 2,5% ſuuruſes ametnikkude palgaſt, riik aga üle 2% makſta ei wõi, oleneb nüüd täieſti riigiteenijateſt eneſteſt, milliſt mooduſt nad haiguskindluſtuſel ſoowiwad näha — kas haigekaſſa ſüſteemil, wõi kawa kohaſelt, mille järele riigiteenija kannab kuludeſt ambulatoorſel rawimiſel 50—75% ja haiglas rawimiſe puhul 25—50%. Kuna kõrgemapalgaliſed ametnikud haigekaſſaſt eriti huwitatud ei ole, on ſiin kaaluwam ſõna ütelda wähemapalgaliſtel ametnikel.

Juhul, kui riigiteenijad walitſuſe poolt lubatawa 2% nõus on, eſitatakſe wabariigi walitſuſele kohe ſeaduſeelnõu haiguskindluſtuſe haigekaſſade aluſele wiimiſeks. Igal juhul ei ſuudeta aga uut korda makſma panna 1 .aprilliſt.

Saksa ſaatkond

korraldas neljapäewal ühe oma järjekordſeteſt härrade õhtuteſt, mis on meil üpris meelepäraſteks ja oodatud kooswiibimiſteks kujunenud. Seegi kord wiibiſid ſaatkonna meeldiwais ruumes wäliſminiſter Tõniſſon, kaitſeminiſter Kerem, riigikogu eſimees Einbund, majandusminiſter Pung ja hulk teiſi poliitiliſi ja majandusliſke prominente.

Päraſt kauni Rhein filmi demonſtreerimiſt, mis wõhikulegi ſeletas ſakslaſte ſuure Rheini armaſtuſe, weſteldi elawalt klaaſi ehtſa Löwenbräu ja Rheinweini juures.

Uued äriettewõtted.

Pagaritööſtuſe awamiſeks Herne tänawale nr. 24 anti Liiſa Soonakile ja lihakaupluſe awamiſeks Tarabella tänawale nr. 28 Joh. Rekmannile luba.

Loteriid – riigi monopoliks.

Riik on hädas kultuurkapitali ſummadega, mis jääwad wäikeſeks. Raha ſaamiſeks tahab riik edaſpidi iſe loteriiſid korraldada. Seltſidele enam loteriide lubaſid ei antaks, waid riik wõtaks kõik loteriide tulud omale. Praegu walguwad loteriide loteriide ſiſſetulekud laiali. Neid püütakſe ükſteiſe wõidu rahategemiſe abinõuks kaſutada, tekib halb wõiſtlus ſeltſide wahel, mõned ſeltſid ſaawad koguni kahju. Riik wõiks neid ainuõiguſe aluſel hoopis tulukamalt korraldada.

Mitmetes riikides on loteriide korraldamine riigi monopoliks.

Pagaritööſturite kongreſſile!

Pühapäewal, 22. märtſil ſ. a. Tartus ärapeetawale pagarite kongreſſile ſõidawad Tallinnaſt 15 eſindajat Pagarite- ja Leiwatööſturite Ühinguſt ja Üleriikl. Keſkkonduſeſt, eeſotſas juhatuſe eſimehe hra Naeres'ega.

Puutöö meiſtrite ja tööliſte

wahelist palkade korralduſe kooſolekut peeti keſknädalal, 18. märtſil ſ. a. restoran „Kodu" ruumes.

Narwa ajab äri Soomega!

Läinud nädalal wiidi Narwaſt mitu koormat ſealiha otſe üle jää Soome. Teatawaſti on Eeſti ſealiha Soomes heas kuulſuſes. Selle ſiſſewedu on teatawa kontingendiga iga kuu kohta piiratud.

Samal ajal wiidi peaaegu koormatäis kuldaſju Soome. Ehted regiſtreeriti tollipunktis. Muuſeas oli koormas terwelt 200 laulatusſõrmuſt. Soomes näib tulewat kihluſte hooaeg!

Vene kaubavahetus.

Eeſti ja Nõukogude Wene kaubanduskoja erakorraliſel kooſolekul eſines koja abieſimees R. Renning referaadiga: „Nõukogude wäliskaubandus ja Eeſti-Nõukogude majandusſuhted".

Eeſti-Nõukogude majandusſuhete arengu wäljawaadete ſelgitamiſeks loeb referent wajaliſeks eeskätt tutwustada Nõukogude wäliskaubanduſe arenguga 1929/30. a., wõrreldes 1928/29. a., tõuſis Nõukogude wäliskaubanduſe läbikäik 1714 miljonilt rublalt 2070 miljonile rublale (21% wõrra), moodustades umbes ⅔ enneſõjaaegſeſt taſapinnaſt. Seejures tõuſis eksport 878 miljoniſt 1002 miljonile rublale (14% wõrra) ja import 836 miljonilt 1069 miljonile rublale (28% wõrra). Samal ajal wanades kapitaliſtlikes maades wäliskaubanduſe läbikäik kahanes. näit. P.-Ameerika Ühisriikides eksport 27% ja import 15% wõrra, Inglismaal — eksport 22% ja import 15% wõrra. Nõukogude ekspordis ületawad tööstusſaaduſed põllumajandusſaaduſed. Peawäljaweomaadeks on Ingliſe ja Sakſa. Siſſeweos näitawad ſuurenemiſt kõik wäljaweoalad, erti aga walmisſaaduſed. Siſſeweos on eſikohal Põhja-Ameerika, temale järgneb Sakſa. Balti riikideſt on eſikohal Läti — 15 miljonit rbl., ſiis Soome — 13, Eeſti — 3 miljonit rbl. Peatudes Nõukogude-Läti kaubanduſel, referent märkis ära, et 1930. a. wäljawedu Nõukogude Liitu ulatus 36 miljonile latile, kuna ſiſſewedu ſealt tegi wälja waid 18 miljonit latti. Need andmed tõendawad, referendi arwates, küllalt weenwaalt etteheidete aluſetuſt, nagu poleks ſee leping Lätile kaſulik.

Eau de Cologne
Ramona
✻
Tallinna kosm. laborat.
„Flora"
Saadaval igalpool.

Konditri- ja pagari-äri
M. Lorenz
Tallinn, Liiwalaia nr. 25.
Alati ſaadawal oma tööſtuſes walmiſtatud head ja wärsked ſaaduſed.
Eriti ſuur walik pühadeks.

Dancing restoran
MERI KLUBI
Igal õhtul esineb hra BALKOV oma koomilise instrumentaalmuusikaga
Neljapäeval 26. märtsil suur kabaree-õhtu.
Suur Karia 18.

Meesterahva rätsepaäri
M. Andreesen
Rataskaevu tän. 14—4. Kônetr. 430-54.
Teatan oma austatud klientuurile, et kôik **kevade palitu- ja ülikonnariided** on **LONDONIST** kohale jôudnud.

Kellel aeg kallis,
einetab ainult
Kiirkohvikus
Voorimehe t. 7.

Kino „Endla"
Nunne tän. 20.
Täna ja edasi terves ilmas kõige rohkem laineid löönud sõja suurfilm
„Läänerindel olukord muutuseta"
Pääsmete eelmüük avalud ! Siſſepääs ainult ſeansſide wiiſi.
Seansſide algus: pühapäeval täpſelt kell 12.45, 3, 5.15, 7.30, 9.45 — äripäevadel kell 5. 7.15, 9.30.
Iga ſeanſi jaoks palutakſe pääsmed lunastada eelmüügilt ehk eelmiſe ſeanſi ajal.
Kaſſa awatud: pühapäewal alates kell 12, äripäewadel kell 4.15.

Kino Modern
S. Tartu m. 4, tel. 304-68.
17. märtſiſt wälja-paistew eſietendus, weetlew **Maria Solveg** ja daamide lemmik **Werner Fuetterer** raskes eludraamas „Iial ei usu ma enam naist". Laulu ja kõne helilööfilm.
Kuulus Sakſa tenor **Richard Tauber** kannab filmis järgmiſed laulud ette: „Kodumaalaul", „Üks emaſüda . .", „Jial ei uſu ma enam naiſt", „Ema armastus", Langenud neiud".
II. **Lisa.** Seansſide algus äripäewil kell 5, 7 ja 9. Kaſſa awatud 4 30—10 õhtul.

Bi-Ba-Bo
Viru tän. 9.
Tel. (2)17-11.
Täna ja edasi sügavasisulise löökfilmi esietendus!
Tallinnlaste lemmiktäht, veetlev Ita Rina esimeses helifilmis „Wõlla Toni" (Seal, kust ei ole tagasipöörmist...)
2) Narva-Jôesuu vaated.
Algus kell 5 p. l., kassa avatud kella ½5—10 õhtul.

MEIE LEHT ON LUGEJA SÖBER!

Mina einetan ainult
„Marcelle"
baaris
Lõunad 60 s. alates.

OBSERVER.

Bata rünnak ja Tshehhoslovakkia.

Samal ajal kui Toompeal alles kaalutakſe abinõuſid, millega wõidelda Tſchehhoſlowakkia ſuurtööstus Bata dumpingu wastu, tollivad mainitud tööstuſe eſindajad Tallinna ſadamas oma kaupu. 12.000 kr. olewat turule toodawate ſaabaste pealt tolli makstud. Paar päewa weel ja Pikal tänawal awab oma ukſed Bata äri, mis kujuneb kirstunaelaks nii mõnelegi Eesti ettewõtele. Kõnelemata ſelleſt, et meie 10.000 kingſeppa ähwardab tööpuuduſe tont, et meie ſuuremad jalanõude-tööstuſed ukſi ſulgedes wabastawad teenistuſeſt uue lawiini töötuid, peab weel märkima, et mitmed ja mitmed ſaapakaupluſed on ſunnitud tegewuſt lõpetama. Mis ſee praeguſel ajal tähendab, peaks olema igaühele ſelge. Töötus, rahapuudus, äride kokkuwariſemine ja ſeda kõike ainult ühe wälisfirma pärast, kes kõlwatute wõtetega püüab wallutada meie turgu, et ſiis meie rahwa higiga teenitud kopkaid wiia wälismaale, kus ka meie weeringud wõimaldawad kerget ja muretut elu muulastele. Kodus aga waatab wiletſus kõikjal wastu.

Bata on meie rahwamajanduſele kahjulik nähe, mis ajawiitmata kõrwaldada tuleks. Riik iſe kannatab Bata dumpingu all otſekoheſelt. Kuhu mahutawad riigi pangad need 7000 paari ſaapaid, mis nad endiste hindadega on pandiks wõtnud kokkuwariſenud nahatööstuſelt? Nende müümata jäämine tähendab järjekorraliſt riigi raha kaotamiſt. Riigi kahjud aga jääwad kodanikkude kanda. Seega on Bata tungimine meie turule riigi kahjude ja ühtlaſi kodanike makſude ſuurendajaks. Batale tegewuſe wõimaldamine on kuritegu riigi, patt iga kodaniku wastu!

Mis teha? Toompeal murrawad päid meie ſpetſialistid majandusalal. Heidetakſe ette, miks keegi neile nõu ei anna, miks kõik arwustawad, ent keegi appi ei tule! Kodanik aga küſib: miks peame endal kõrgepalgaliſi eriteadlaſi, kes iga tõſiſema probleemi lahendamiſel jõuetuks oſutuwad? Ent tööſturid ja kaupmehed ſaawad lõpuks aru oma organiſeerimatuſe pahedeſt. Tugew organiſatſioon oleks ſuutnud kuulutada näit. boikoti kõigile Tſchehhoſlowakkia kaupadele. Ei ühtki asja tſchehhidelt — kategooriliſelt eitaw ſuhtumine. Tagajärg oleks taſunud organiſeerumiſe waewa. Milliſeid ſoodustuſi kaupleſ Soome Sakſamaalt, ähwardades boikotiga! Ka Rootſi annuleeris liha ſisſeweo keelu, kui Soome ähwardas loobuda oſtmaſt Rootſi maſinaid. Nii ſuur jõud on organiſeeritud kaupmeeskond! Meil aga pidada leiduma iſegi niiſuguſeid kaupmehi, kes meeleldi Bata kaupaſid riiulitele wõtakſid. Kus on ſiin aruſaamine rahwamajanduſe huwideſt, kus on ſiin algeliſemgi ſolidariteet!

Kui Bata oma wallutuskäiku wõidukalt alustab, oleme iſe ka ſelles ſüüdi. Meie tööſturid ja kaupmehed astuſid liig hilja ſammuſid Bata wastu. Selles asjas peetud kooſolekule on kutſutud kaugeltgi mitte kõik asjaſt huwitatuid. Asja arutamine kandis ſelle tõttu juhuslikku iſeloomu. Ühe ſõnaga: kogu Bata affäär on reljeefſeim näide kaupmeeste ja tööſturite organiſatſiooni puuduſeſt.

Nüüd ſeiſame tõſiasja ees, hädaldame alles ſiis, kui meſi ahjus. Wannume Batat, wannume kõike muud, aga mitte oma ſaamatuſt. Mis tähendab mõne üksiku kaupmehe proteſt, kui ſelle ſeljataga ei ſeiſa tugew ja laialdane organiſatſioon! Oleks meil kaupmeeste keskorganiſatſioon, tuhandete liigete eſindus, ſiis omandaks aſi ſootu teiſe ilme. Ent nüüd: ainus tulemus on, et majandusminister tahab takistada halwa kauba ſisſewedu. Kes on need kompetentſed iſikud meie tolliwalitſuſes, kes tunnewad ſaapatööstuſe peenſuſi ja wõiwad otſustada erſats-kauba üle?

Oſtja ſeiſukohalt tundub odawa kauba ſaamine praeguſel rahakitſikuſe ajal otſe lunastuſena. Ent mõtlemata halwa kauba eelistamine taſub end nii perekonna kui ka riigi majapidamiſes kätte. Wäliſelt näib ſaabas ilus ja hea, kuid paari kuu kandmine paljastab ſelle halbuſed. Siis awanewad ſilmad, kuid wälismaalane on oma häwitamistöö teinud, löönud ſelliſe haawa meie riigi majandusſe, mis ei parane.

Waadelgem läinud aasta wäliskaubanduſe bilansiſt Tſchehhoſlowakkia ja Eesti waheliſt kaubawahetuſt ja meie hämmastume. Oma üllatuſeks näeme, et kodumaa Tſchehhoſlowakkia on meile ſisſetoonud kaupaſid 2,1 milj. kg — 1,8 milj. krooni wäärtuſes, kuna meie oleme müünud ainult 322.266 kg — 59.612 krooni wäärtuſes. Seega on Tſchehhoſlowakkia müünud meie 100% rohkem kui meie nendele — aluſeks wõttes rahaliſt wäärtuſt. Arwud kõnelewad! Seda keelt mõistab iga inimene!

Mis meie oleme Tſchehhoſlowakkiaſt ſisſewedanud? Kõigepealt ſuhkrut 983.510 kg, rahaline wäärtus 182.644 kr., ſiis jalanõuſid 1981 kg — 34.733 kr. wäärtuſes. Seega oli Bata juba oma juuri ajamas. Siis mingeid papiſttorukeſi niidikerimiſeks 58.870 kr. eeſt. Kas neid kodumaal walmistada ei oſatud? Edaſi: puuwillaſt riiet 154.206 kr. wäärtuſes; willaſt riiet 482.721 kr. eeſt. Kus jääb meie tollidega kaitstud tekstiiltööstus? Siis: peakatteid (kübaraid, kaabuſid) 114.550 kr. eeſt. Raudplekiſt eſemeid 45.445 kr. eeſt. Parkimiſe ekstrakti 49.553 kr. wäärtuſes. Schamottkiwi 54.408 kr. wäärtuſes; fajansſi 27.967 kr. eeſt; portſellani 50.714 kr. eeſt ja klaaskaupu 58.694 kr. wäärtuſes. Seega palju niiſuguſt, mida kodumaal wõimalik walmistada.

Wälja oleme wedanud tſelluloosi 30.618 kr. eeſt, benſiini 17.260 kr. ja puuwillaſt riiet 10.68 kr. wäärtuſes!

Kui nüüd arwestada Bata ſisſewedu tulewikus, ſiis wõime pasſiiwſuſt ſuurendada poole wõrra. Kerkib tõesti küſimus, kas meie ei peaks otſima radikaalſemaid abinõuſid Bata taltſutamiſeks. Bata ja Tſchehhoſlowakkia — ſee on üks. Kas ſuudame organiſeeruda küllaldaſelt, et teostada mõjuwamat abinõu, et astuda wõitluſesſe?

Observer.

Miks on mootorid kallid?

Suurtööstuſe toetus tuleb kodaniku taskuſt.

Asjaoſalisteſt ringkondadeſt juhitakſe meie tähelepanu kõrgetele tollidele mootorite pealt, mis kaitſewad ainulaadiliſt ſelliſt ſuurtööstuſt Eestis, „Volta't”.

Näitena tuuakſe ſisſeweotollid meie naabermaades, tõendades ühtlaſi, kui palju kallimaks teeb toll mootori hinna. Nii makſab

	Toll Eestis	 Soomes	 Lätis
1 hob. j. mootor kr. 58.—	kr. 40.—	kr. 16.20	kr. 1.31
2 „ „ „ „ 77.—	„ 64.—	„ 26.—	„ 2.10
5 „ „ „ „ 153.—	„ 126.—	„ 52.—	„ 4.20
10 „ „ „ „ 220.—	„ 172.—	„ 70.—	„ 5.70

Selleſt wõrdlewaſt tabeliſt ſelgub, et näit. Soome, kus leidub hulk mootoreidwalmistawaid keſktööstuſi, ei leia tarwilikuks määrata ebaloomulikult kõrgeid kaitſetolle.

Eelpoolmainitud Eesti tollide hulka ei ole arwatud wastawad kulud. Kaaſa arwates neid ja wõrreldes tulemuſt Volta mootorite hindadega, ſaame järgmiſe pildi:

	Volta hind	Wälismaa hind	Toll ja kulud		
1 hob. j.	kr. 112.—	kr. 58.—	+ 50.—	=	kr. 108.—
2 „ „	„ 150.—	„ 77.—	+ 80.—	=	„ 157.—
3 „ „	„ 310.—	„ 153.—	+158.—	=	„ 311.—
4 „ „	„ 440.—	„ 220.—	+215.—	=	„ 435.—

Silmaspidades ſeda, et Volta ei paku oma tooteid, müüb neid otſe ilma wahelkauplejateta, ſiis ſelgub, et tollikaitſe teeb üle 100% maſina wäärtuſeſt.

Elektrimootorite hinna kallidus puudutab peamiſelt wäike- ja keſktööſturit. Ilma kalli tollita wõiks ta ſaada oma tööstuſesſe elektrimootori poole hinnaga, praeguſega wõrreldes. Tolliga kruwib aga Volta oma toodete hinnad meie oludele liiga kõrgeteks. Wäikſem ettewõtja loobub meelſamini kalli mootori oſtmiſeſt ja töötab ebaproduktiiwſelt ja kalliſt. Selliſed tarwilikud abinõud, kui elektri puurimis- ja freeſimismaſinad, tollitakſe ſamadel alustel nagu elektrimootorid, ja muutuwad ſeega wäikſemale ettewõtjale kätteſaamatuks luksusartikliks.

Mis puutub Voltasſe, näib ſee ettewõte omawat küllaldaſelt mõjuwaid kaitsjaid. Kuulu järgi awaldatakſe iſegi ſurwet neile, kes tahawad wälismailt elektrimootoreid tellida. Samal ajal ootab tõeliſelt elujõuline metallitööstus tarwilikku tollikaitſet oma toodetele, millele leidub küllaldaſelt turgu. Kuid neil puudub ſ. wägew ſeljatagune, kes ſuudaks poliitikas wõime mõjutada! Volta aga, wirelew ſuurtööstus, kel ei ole midagi ekſporteerida, kiratſeb ebaloomulikkude tollide tiiwa all edaſi!

Insener.

Uſuwastane wõitlus.

Moſkwaſt teatatakſe, et ſeal on awatud uſuwastane ülikool, mida peab üleval riik. Ülikooli ülesandeks on organiſeerida wõitluſt kõikide maailma uskude wastu, kusjuures wõitlus peab põhjenema teaduslikkudel tõendustel. Ülikoolis õpiwad ka wälismaade üliõpilaſed.

Ka prantslaſed igatſewad Wene rublaſid?

Moſkwaſt ſaadud teadete järgi on wene ſaadik Pariiſis teatanud keſkaſutuſele, et rühm Prantſuſe tööstureid ſoowib eeſolewa ſuwe jooksul külastada Moſkwat. Külaskäigu ſihiks on kontakti loomine tellimiste mõttes.

Tallinna kiri.

Sic transit gloria mundi (või „sikk tantsib koolihärra mundris”) — tähendab maailma hiilguse kadu. Allapert on sellest elav näide. Täna müüakse oksjoni teel kõlava nimega „Maison de Paris's” ärapõgenenud ärimehe Allaperdi kaupasid: läikivat siidi, kahisevat tafti ja teisigi, naiste silmi ja südameid kõitvaid esemeid. Jah, telliskividega alatud ja siidiga lõpetatud! Mõned väidavad aga, et isand ise jalutab linnas ringi ja viitab suurima südamerahuga aega pealinna kinodes. Ime, et ta ajakirjanike ballile ei ilmunud. Võib olla, oleks ka sulemeeste suur loos talle sülle langenud. Nende loteriivõitudega sai üldse pisut nalja. Oma heatujulikkuse poolest tuntud Saksa saadik jalutas ballil ringi, kandes sõrme otsas Fortuna kelmika tuju tulemust, naiste intiimsema rõivastuse hulka kuuluvat eset. Vene saadiku proua võitis lapseteki, ent lubas meelsamini selle annetada oma koerakutsikale, kui võtta toda kure külaskäigu ennustusena. Soome saadik lahkus suure võitudekoormaga, kus paistsid silma margariinipakid. See oli ka ainus aine, millele eestlastel läks korda kaubalepingus häid soodustusi kaubelda. Sümboolne võit»

Rahvas kurdab, et ajalehemeeste ball ei olevat ühtigi „noobel” olnud, et meie Eesti seltskonna pidujürid puudunud täiesti. Mis seal parata, kui eliteet on vahepeal pankrotti läinud, kui tütred on mehele saanud ja pojad sõjaväkke sunnitud. Ja neid päris rikkaid olevat niikuinii vähe. Mehi, kel maist mammonat üle 100 miljoni, leiduvat vaevalt kolm-neli tükki. Nimed on mul ka teada, kuid ei julge avaldada, algaks romantiline noorte tütarlaste tormijooks vanapoisi südamele — sest nad on kõik vallalised, need Eesti kröösused (vastasel korral nad ei oleks enam rikkad!).

Oled vast kuulnud ka tollest pisut ebatavalisest Ungari čardašist tollimajas? Mehele oli asi hea reklaam. Ta näitusel käib inimesi kui murdu. Üle 50 karikatuuri päevas peab kangelane joonistama. Arvesta, et pääs maksab 1 kroon. Seega võib ta minimaalset teenistust päevas kalkuleerida 60—100 kroonile. Pole viga!

Muide: pr. Therese Rei laulis jälle. Olles peaaegu viimne omaaegsest muusikalisest ringist, mis koondas eestlasi ja välisdiplomaate, jäi pr. Rei ustavaks oma passioonile. Saalis diplomaate suurel määral. Aplaus oleks võinud elukutselise kunstniku kadedusest kahvatama panna. Kui ma pr. Rei't näen, tuletan alati meele toda suurepärast „õuekniksu”, mis ta tegi Rootsi kuningale. Tõepärast, elegant. Riigivanem Rei ise vaatles pilti rahulolevа muhelemisega — tänu issandale, meestelt ei nõutud põlvpükse, siidisukke ja lahkumist selg ees. Isegi kummardused ei olnud aiapeol, garden party'l, harilikest sügavamad. Väida siis veel, et eestlasel pole selgroogu!

Täna on riigikogu esimehe juures fif, algupärases keeles öeldud five o'clock. Parlamendi referendid-sulemehed urisenud vaikselt omaette, et neid kutsumata äetud. Aga kas kuulub selline vastuvõtt parlamendi reportaashi hulka? Pealegi: ajakirjandus on meil ikka pisut vaeselapse osas olnud. Läinud vabadusepäev oli ainult erandiks. (Muide: Masing pole major, vaid kolonel. Kirjutasin sulle ennist vääriti.)

Meil on siin mingi välsimaa artistide laine. Paul O'Montis sokutas enda kavalalt: esines enne kõikvõimsas „Estonias”, hankis sellega sissepääsu- ja esinemisloa, ent pärast laulis „Glorias” ja „Grand-Marinas” — puhas ots! Honoraar olnud 200 kr. õhtus. Tõmbas enam kui miss Estonia, kes vaesekene oli Gloria dancingu söödaks. Kahju tüdrukust! Kahtlemata teeb ta ilusaid rahasid. Nii maksnud kino „Rekord” talle 500 kr. õhtus enda näitamise eest (tal tuleb maksuinspektoriga veel sekeldusi!).

Nii, mu kallis. Mul on sulle üks palve: ära osta Bata kingasid, kuigi nad on odavamad! Nad tegevat jala inetuks. Ja Sinu 34-numbrilise jalakese juures oleks sellest kahju!

Onu Peeter.

Poola ettevõtjate tugev organisatsioon.

Oma pank. — Käſitöökodade Liit. — Käſitööomawalitſus.

Käſitöölised on Poolas haruldaſelt häſti organiſeerunud. Wiimaſte ſtatiſtiliſte andmete järele ulatub üksikute käſitööſtuste arw Poolas praegu 239.725 peale. Neid wõib lugeda ſuurelt oſalt wäike- ja keſktööſtuste hulka. On hulk käſitöökodaſid, mis on majandusomawalitſuſe organiſatſioonid ja toetawad poola tööſtusſeaduſele. Käſitöökodade töö läbiwiimiſeks ja koordineerimiſeks on ellu kutſutud Kodade Liit. K. a. hakkab Liit juba korraliſelt töötama. Käſitöökodade Liit toetub teiſtele aluſtele kui Kaubandus-Tööſtuskodade Liit, ja nimelt ei ole Liidu pea- ja täideſaatwaks organiks üks ehk teine koda, nagu ſee Kaubandus-Tööſtuskodade Liidus on, waid eriline kõikide kodade eſindajaiſt koosnew organ. L. a. kutſuti ellu Käſitööpank, misſugune töötab koos käſitöö-krediitaſutuſiga. Poſitiiwſeks nähtuſeks on ka Käſitöö Teadusliku Inſtituudi ellukutſumine, mille ülesandeks on poola käſitööle uuemaid walmistusmeetodeid ja ratſionaalſeid käſitöökodaſid luua. Kodade Liit, eſindades kogu poola käſitööd, töötab koos Rahwuswaheliſel Käſitöö Kongreſſil ellukutſutud Rahwuswaheliſe Käſitöö Teadusliku Inſtituudiga, mille aſukoha teine kongreſs kindlaks määrab. Läinud aaſtal korraldaſid käſitöökojad intenſiiwſeid ſellide ja meiſtrite ekſameid, kutſuſid ellu kutſealaliſi ekſamikomiſjone, misſuguſed ſuurel määral kaaſa aitaſid käſitöö pinna ja turule minewate ſaaduste headuſe tõſtmiſeks.

Loodame, et lähemal ajal wõime pikemas artiklis lähemalt kirjeldada Poola eeskujulikku organiſeerumiſt ſel alal.

Seal on walitſus aru ſaanud käſitööstuſe wäärtuſeſt ja kõigiti organiſeerimiſele kaaſa aidanud.

Mis meie ſaame Poolale müüa?

Rahwuswaheline Meſs Poznanis. — Uſuwaſtane wõitlus.

26. aprilliſt kuni 3. maini 1931 a.

Eſimene Meſs leidis aſet Poznanis 1921 a. Tema ainſaks ülesandeks tol korral oli kaubanduſe arendamine. Hiljuti ühendatud poola maa-alad olid üksteiſele mitmeis ſuhtes kõigepealt aga majanduslikus täitſa wõõrad. Ühendamiſe mõttes tegi Poznani Meſs wäga palju ära, ſeega ulatus tema tegewus kaugemale puhtmajanduslikeſt ülesandeiſt. Eſimeſe kolme aaſta jookſul kaswas ekſponaatide arw kiirelt. 1924 a. oli ta juba kahekordne. Kuna poola waluutat tol aaſtal ſtabiliſeeriti, awanes temal wõimalus tähtſama rahwuswaheliſe kaubandusorbiiti üle minna. 1925 a. muudeti meſſid rahwuswahelisteks. Kaks aaſtat hiljem aſtub Poznani Meſs Rahwuswaheliſte Meſſide Euroopa Liidu liikmeks. See tõi ka muudatuſi meſſi ſtruktuuri. 2132 ekſponenteſt 1925 a. oli üks neljandik wälismaalt, ſee wahekord jäi ka endiſelt püſima, ekſponentide arw ei tõuſe enam, ſelle waſtu kaswab aga ekſponaatide arw ja näituſe terrään, mis kolme aaſta jookſul 50% wõrra ſuurenenud on. 1929. a. leidis aſet iga-aaſtaſte rahwuswaheliſte meſſide aſemel Ülemaaline Näitus Poznanis. K. a. meſs, mis oſutub 10-aaſtaſeks juubelmeſſiks, oſutub peale kaheaaſtaſe waheaja normaalſeks rahwuswaheliſeks meſſiks igaſuguſte inpreeſideta arweſtades praeguſe kriiſiga.

Majanduskriis puudutab Poolat üheſuguſelt kõigi teiſte maadega. Kuid üksikute kaupade muretſemine on möödapääſematu. Seega awaneb wõimalus wähemaid kaubapartiiſid ſularaha eeſt müüa. Siin wõib kõigepealt jutt olla: ehitusmaterjaliſt, lukuſepatarweteſt, ſanitaar-ſeadeiſt, küttekoldeiſt, walgustuſeſemeiſt, kübaraiſt, peſuſt, kaelaſidemeiſt, ſpordiartikleiſt, klaaſiſt, portſelaaniſt, köögiſeadeiſt ja majapidamiſtarbeiſt. Wiimane on ühenduſes wäikekorterite ehitamiſega, millede pind üürniku ſiſſetulekule kohandatud. Peale ſelle waateakna dekoratſioon ja reklaamieſemed, mida Poolas üldſe ei walmiſtata, igaſuguſed tööſtuſt mehaniſeeriwad maſinad, igaſuguſed uudiſed, odawad pildid ja raamid, optiliſed riiſtad, fotoaparaadid, muuſikariiſtad, hügieeniliſed artiklid, weoautod ja mootorrattad.

Ülaltoodud kaubad wõiwad Poolas turgu leida. Kuna artiklite oſt pikemaks ajaks ſoiku oli jäänud, wõib kewadel ſuurema müügiwõimaluſega arweſtada. Kõigis neis tööſtusharudes wõib rahwuswaheliſel meſſil Poznanis ſuuremaid kaubatehinguid oodata.

Juubelimeſſi 5 päewaſe keſtwuſe ajal on igaühel wõimalus poola tuntumate kaupmeeſtega kokku puutuda.

Meſſi keſtwus 26. aprilliſt 3. maini on joodſam oſtuhooaeg Poolas. Sel ajal jõuab kaubaläbikäik oma kõrguspunktini.

Kuhu kaowad meie kirjad?

Kirjad olgu õieti adreſſeeritud!

Poſtiaſutuſtes jääb wäljaſtamata igapäew palju kirju kas puuduliku aadreſſi, adreſſaadi äraſõidu tõttu, wõi mõnel muul põhjuſel. Need kirjad, kui neil ſaatja aadreſſi märgitud ei ole, kogutakſe Tallinna peapoſtkontoriſſe, kus nad riigikontrolli ja poſtiwalitſuſe eſitajate juuresolekul ärahäwitatakſe.

1930 aaſta jookſul on wäljaſtamata jäänud ja kuuluwad häwitamiſele 19.982 lihtpoſtiſaadetiſt, 9.780 juurdemakſu ſaadetiſt ja 510 tähtkirja, mis teeb wälja iga päewa kohta keſkmiſelt 30.272 : 365 = 83 poſtiſaadetiſt.

Kirjade ſaatjad ja ſaajad ſüüdiſtawad harilikult poſtiametit kirjade kaotſiminekus ja ei aimagi, et ſuur hulk kirju wäljaſtamata jäänud ja ära häwitatud ſaatja enda ſüü päraſt puuduliku aadreſſi wõi makſuſtamiſe tõttu. Selleks, et kiri kiirelt adreſſaadile kätte jõuaks, on waja, et aadreſs oleks ſelge ja täielik. Linna aadreſſeeritud kirja aadreſs peab ſiſaldama peale ſaaja nime ja linna nimetuſe ka tänawa nimetuſe ja maja numbri, linna nimetus tuleb aadreſſis wiimaſena kirjutada ja alla kriipſutada. Näiteks „Hans Uustalu, Narwa maantee nr. 53, Tallinn". Maale adreſſeeritud kirja aadreſſis tuleb peale ſaaja nime kirjutada küla, walla ja kirjatalu nimetuſe ning wiimaſena poſtkontori wõi poſtiagentuuri nimetuſe, kuſt poſtiwedaja poſti waſtu wõtab. Näiteks: „Jaan Männik Mäe talu Oja küla Auwere-Joala wald Oja kirjatalu, Auwere".

Et kirja, milliſe adreſſaat ei ole üles leitud, ära ſurnud, ära ſõitnud ehk milliſe aadreſs puudulik on, wõiks kirjaſaatjale tagaſi toimetada, tuleb kirja tagaküljel kirjutada kirjaſaatja oma aadreſs. Siis enne kirja poſtkaſti laſkmiſt tuleb hoolega järele waadata, kas kirjal mõlemad aadreſſid, ſ. o. ſaaja ja ſaatja aadreſs, täielikult ja õieti kirjutatud on ja kas kirjal ka tarwiline arw poſtmarke peal on, ſeſt juuremakſu-kirju riigi- ja omawalitſuſeaſutuſed ning ajalehetalituſed hoopis waſtu ei wõta, ka ütlewad arutihti eraiſikud nende waſtuwõtmiſeſt ära.

Rootſi kuningas wigaſtatud.

Tennispall lendas ſilma.

Rootſi kuningas Guſtaw, kes miſter G. nime all tenniſturniirideſt oſa wõtab, on Monte Carlos oma armaſt ſporti harraſtamas. Mängides Sakſa naismeiſtri Cilly Auſſemiga, ſai kuningas waſtaſelt tugewa palli ſilma. Prillid purunesid ja kuningas kukkus pikali, kuid koſus warſti. Silm on wigaſtamata, kuid klaaſikillud puruſtaſid nägu. Jah, naiſtega on kuningalgi raſke mängida!

ETK kruvib hindu?

Petrooleum kallineb.

„Rahwa Sõna" kirjutab:

Eestis on petroleumiturg kolme firma käes, need on Eesti tarwitajate keſkühiſus, Eesti Petrol ja wälisfirma Shell.

Kaſutades monopolistide ſeiſukorda, on need kolm firmat alates 17. märtſiſt tõſtnud petroleumi hinda 14½ ſendi pealt 18,1 ſendi peale kilo ja benſiini hinda 31 ſendi pealt 41 ſendi peale kilo.

Wäikekaupmeestelt on wõetud igaühelt tagatis, et need alates 17. märtſiſt müüks petrooleumi, ka odawamaid tagawaraſid, kõrgendatud hinnaga. Kes ſelle kokkuleppe wastu eksib, makſab 200 krooni trahwi ja neile enam petrooleumi müügile ei anta.

Petroleumi ja benſini hinna tõſtmine on põhjendamata, ſeſt wälisturul on hinnad langenud.

Petroleumi hinna tõſtmine tabab eriti elanikke maal, alewites ja neis linnaoſades, kus puudub elektriwalgus.

Sarnane tagatiſe wõtmine wäikekaupmeestelt peaks lubamata olema.

Ka iſeloomustab petroleumihinna tõſtmine Eesti tarwitajate keſkühiſuſe, kes tahab olla ühistegeline ettewõte, tegewuſt iſeäraliſes walguſes. Sarnaſel hinna tõſtmiſel pole mingit ühenduſt nende kõrgete eesmärkidega, mis peakſid olema ühistegelistel wõtetel.

TALLINNA MARJAVEINI TEHASE
PUNANE MAGUS
(SENI VÕISTLUSETA)
HIND KR. 1.50
TALLINNA MARJAVEINI TEHAS,
VAIMU 1 KÕNETR. (20)6-19

75 milj. kokkuhoidu.

Kodumaa benſiin hea.

Riigi põlewkiwi kaewanduſes Kohtla-Järwel tehakſe praegu kibedasti tööd benſiiniwabriku käimapanekuks. Puuduſed, mis ſiſſeſeades leiduwad, loodetakſe pea kõrwaldada.

Kalkulatſioonide järele tähendab benſiiniwabriku käimahakkamine ſuurt wäliswaluuta kokkuhoidu. Siſſeweetawa benſiini arwel jääb iga aasta 75 miljonit ſenti kodumaale. Peale ſelle leiab iga aasta hulk inimeſi benſiiniwabrikus tööd, mis rahwamajanduslikult mitte wähe ei tähenda.

Nagu katſetel ſelgunud, ei tule põlewkiwibenſiin mitte halwem, waid koguni parem ſeni müügil olewaſt benſiiniſt.

Kas 7-tunniline tööpäew?

Mis kõiki ei nõuta!

Töölisühingute kongreſſi korraldamiſe eeltööd on nüüd lõpule jõudnud ja ſelle kokkuastumiſe tähtpäewaks on määratud 11. aprill.

Keſkliidu juhatuſe poolt wäljatöötatud reſolutſioonide hulgas nõutakſe 40-tunniliſe töönädala makſmapanekut ja ſotſiaalkindlustuſt, nii häſti maal kui ka linnas, kusjuures kulud langekſid ettewõtjate, riigi ja kogukonna peale.

Meie leht ei aja **erakonnapolitikat.**

Kas kodaniku julgeolek on meil kindlustatud?

Ihunuhtlus auſſe!

Meile kirjutatakſe:

Pea igapäew loeme ajalehiſt pusſitamiſe luguſid. Ei möödu maal enam pea ükski pidu, ſimman, pulm, wõi talgud, kus pusſitamiſt ette ei tuli. Paari päewa eeſt piſteti Keila laadal kellegi noormeheel puſs kopſu, ſamal ajal leiti pusſitatud noormehe laip lumeſt, möödunud aastal pusſitas iſa oma lihaſe poja ſurnuks jne. Paari aasta eeſt walwas pusſinees Läänemaal pimedal ſügisõhtul pidu ajal rahwamaja ukſe taga ja raius eſimeſele ukſeſt wäljatulijale, keda ta ei tunnudki, pusſi rindu. Wirumaal mõisteti üks pusſikangelane, kes inimeſe pusſiga ſurnuks torganud, 10 aastaks wangi. Nähtawasti hea ülespidamiſe eeſt wanglas lühendati tema karistusaega — aga oma lühikeſe wabaduſe kestel pusſitas tema jälle teiſe inimeſe ſurnuks.

On nähe, et eriti noorem põlw eneſewalitſemiſeſt täiesti lahti on ütelnud ja igal juhuſel oma kätele waba woli annab. Asi näib juba nii kaugele arenenud olewat, et peremees halba ſulaſt enam lahti lasta ei wõi kartes ſulaſe pusſi, wõi tööandja tööliſi waos hoida, ſeſt puſs wõib wälkuda ja inimene teiſe ilma rännata. Tuleb imeks panna, et meie ſeltskond tänini ſelle ebamäärſe olukorra peale rahulikult waatab, ja ei ole weel walitſuſe poole pööranud julgeoleku kindlustuſe päraſt.

Miſt uleks ſiis teha?

Ainus radikaalſem abinõu pusſitamiſe wastu on ihunuhtlus. Tuleb ſeaduſeandliſel teel ihunuhtlus makſma panna ja kõik toored teod äranäidata, millistele karistuſena ihunuhtlus järgneb. Wõib juba ettearwata, et ſelle ettepaneku ſuhtes waidlus ja wastuwäited wõiwad tekkida, aga ükski wastuwaidleja ja ihunuhtluſe wastane ei ſaa näidata, kuidas ſelle ſuureks arenenud pahe wastu tagajärjekalt ja rutuliſelt wõidelda wõiks.

Tooreste tegude wastu tuleb tooreste ja mõjuwate abinõudega wõidelda. Ei wõiks ju 50—60 witſahoopi (mitte kepihoopi) kellegi terwiſt rikkuda, küll wõiks aga ſee operatſioon iga pusſikangelaſe mõtlema panna, kas ikkagi parem ei oleks oma kaaskodanikkude hulgas rahulikult elada ja ſüttinud kirgi taltſutada.

Olen wendunud, et ihunuhtluſe tarwituſele wõtmiſe järele pusſitamine mõne kuuga jäädawalt kaoks.

Ei wõeta aga pusſitamiſe wastu ja weel lähemal ajal miskid radikaalſeid abinõuſid tarwituſele, ſiis ei wõi küll warsti keegi enam oma elu päraſt julge olla.

J.

K.-m. Jüri Kodres'ele
Tallinn, Harju tän. 21.

Tunnistan parimaks k.-m. JÜRI KODRES'e reklaamivõistlusele saadetud ja „TALLINNA TEATAJA's" nr. 10 ja nr. 11 äratrükitud

reklaamlööksalmest või **lausetest nr.** ....

Hääletaja nimi: ....

Aadress: ....
(selgelt kirjutada).

Märkus: 1) Hääletamise talongid hinnata saadaval k.-m. Jüri Kodres, Tallinn, Harju tän. 21.
2) Kõik hääletamisest osavõtjad saavad auhinnad k.-m. Jüri Kodres'elt.

DIPL. OEC. H. NIELÄNDER.

Kaupmeeskonna organiſeerimiſeſt.

Meie lehe wiimaſes numbris kirjutaſin kaupmeeskonna organiſeerimiſe wajaduſeſt. See küſimus on nii aktuaalne, et ſeda tuleb korduwalt käſitada. Kaupmeeskonnas on organiſeerimiſe ſuhtes ſenini walitſenud otſe aruſaamata ja andeksandmata loidus. Seiſukord oli muutumas kataſtroofiliſeks, enne kui hakati liitumiſeſt üldſe kõnelema.

See kaupmehe loidus ja ükskõikſus on oſalt rajatud täiesti wale alustele ja aruſaamiſele. Selle wale aruſaamiſe ja wale mõtlemiswiiſi tõttu walitſeb praegu weel kaupmeeste ſeas teatud umbuſaldus ja kahtlus üksteiſe wastu. Nähakſe teiſes waid konkurenti ning ei leita koostööd wõimalikuks. Seewastu püütakſe „konkurenti" nii palju kui wähegi wõimalik tõrwata ning temale igal juhuſel kaikaid kodarate wahele pilduda. Ent ſellega ei tehta endale ſugugi wähem kahju kui mõeldawale wastaſele.

Peab kahjuks konstateerima, et juſt äriilmas tarwitatakſe oma kaasärimehe ſolwamiſe eesmärgiga ſageli ka ebaauſaid wõtteid mis aga ei olegi niiwõrd kahjulikud „konkurendile"; kuid teiſeſt küljeſt diskrediteeriwad ja alandawad kaupmeeskonda kui ſeiſuſt publiku ſilmis.

Iga kaupmees peab teadlik olema, et ta äri wõib ainult ſiis õitſeda ja püſida, kui ta igas oma toimingus piinlikku auſuſt ja laitmatuſt taotleb. See on akſioom, mida tuhandete aastate kogemuſed on kinnitanud. Tõſi, et ärielus wahete wahel ſuuremad teenimiſe wõimaluſed ehk „ſhansſid" wõiwad tekkida. Seda nägime näiteks ſõja ajal ja päraſt ſõda, kus kahtlaste inimeste parwed „kaupmehe" warjunime all nagu rohutirtſud maale langeſid. See rahwamajanduſele äärmiſelt kahjulik element, mis tuntud oli rahwa ſeas „hangeldajate" nime all, on nüüd küll ſurnud ja maha maetud, kuid ſiiski on mõned nende wõteteſt alal hoidunud. Nagu teistelgi aladel, jõuab ka ſiin edaſi waid ſee, kelle eneſediſtſipliin ja tahtejõud tugewamini arenenud.

Kaupmehel on täita majanduselus ſuur ja wastutusrikas ülesanne. Ilma kaupmehe reguleeriwa ja korraldawa tegewuſeta walitſeks majanduslik kaos. Oma tegewuſe eeſt peab kaupmees ſaama õiglaſe taſu, mille ſuurus on aegade jookſul wälja kujunenud ja wastab tema tööle, raskustele ja riskile, aga ka rahwa majanduslikule kandejõule. Kaupmees, kes ahnitſeb liſakaſuſid, mis pole põhjustatud oſtjaskonna teenimiſega, ehk majanduslikult kaſuliku tegewuſega, teeb endale kahju, kuigi tal õnnestuks endale erakorraliſt teeniſtuſt ſaawutada. Selline teguwiis on aga kahjulik ka üldſuſele ning alandab kaupmehe au ja ſeiſuſt rahwa ſilmis.

See on ka üks põhjusteſt, mispäraſt kaupmeeskonna organiſeerimine on nii hädamajalik, ſeſt ainult kindlal organiſatſioonil on wõimalik igaſuguſt ebaſoowitawat elementi oma ridadeſt kõrwaldada, organiſatſioonil on wõimalik oma liigete ſeas diſtſipliini ja auſameelſuſt maksma panna.

Et üht ſuurt ja üksmeelſet kaupmeesperet luua, on waja kõrwaldada ſeda umbuſalduſt ja waenu, mis nagu alguſes öeldud, iga naabris konkurenti ja waenlaſt näeb ja ſeetõttu kaastöö wõimatuks teeb.

Kuid ſelle eeltingimiſeks on ärielu üldine terwendamine. Wähemalt peajoontes. Eeſtkätt mõtlen ſiin kõlwatule wõiſtluſele. Kõlwatu wõiſtluſe wastu wõitlemiſe ſeaduſe maksmapanek oleks meie ärielu ſaneerimiſe aluspõhjaks, millel oleks wõimalik edaſiehitamine. Kõlwatu wõiſtlus on meile halwaks mälestuſeks ſõja ja rewolutſiooniaegſeteſt „hangeldajate" päewiſt. See mälestus tuleb kiiremas korras, juba täna, kaotada! Kõlwatu wõiſtluſe wastu wõitlemiſe ſeaduſega tuleks kaupmeeskonnale anda kindel ſiht, näidata tegutſemiſe piirid ja lubamatud wõtted. See tähendaks ſeaduſega kindlaks määratud tegewuſe ühtlustamiſt, mis ei luba wale tõlgitſemiſt ja kõrwalekaldumiſi. Kui on kindlalt teada, mis lubamata, kaob iſeendaſt ſee waade nagu oleks naaberkaupmees ainult konkurent ja waenlane. Siis näib ta, nagu ſee ka tegelikult on, waid ametwennana, kellega ühiſed mured, kellega ühiste raskuste wõitmiſeks wõiks koos käia ja ühiſelt nõu pidada.

Ühtlaſi mõjuks kaupmeeskonna kõlbline terwendamine hästi oſtjaskonnale ning wõidaks wiimaſe lugupidamiſe ja austuſe tagaſi. Oſtjaskonnas walitſeb ikka weel pentſik aruſaamine, nagu ſeiſaks kaupmehe tegewus peamiſelt rahaahnitſemiſes ja omakaſu püüdmiſes. Sellele kahjulikule arwamiſele tuleks kaupmeeskonnal ſõna ja teoga kõige kategooriliſemalt wastu astuda. Kaupmehel tuleks piinlikult hoiduda wähemaſtki teoſt, mis wõiks ſelliſt arwamiſt põhjustada. Organiſatſioon on ſiingi ainſaks abinõuks. Organiſatſiooni kaudu on wõimalik terwendawate ideede lewitamine.

Peale ärielu terwendamiſe, mis läbiwiidaw üleriikliku kaupmeeskonna keſkorganiſatſiooni kaudu, kellel kaſutada oleks kohtadel klubid, raamatukogud, nõuandepunktid, ſaaks ka üleriikline kaupmeeskond end riigi ja omawalitſuste juures maksma panna ning oma õiglaſi nõudmiſi läbi wiia. Praegune olukord lubab kaupmehel ainult raskeid makſe makſa, kuid teiſi ſoowe tal ei tohi olla. Tema ſoowidega ei arwestata. Kaupmehe olemasolu wõib ühel heal päewal „ülemuſe" ſuletõmbega häwineda. Nii ähwardab, näit. Bata juba lähematel päewadel üleujutada Eesti turgu odawate papp-pinſolſaabastega, ning meie ſaapakaupmeeste pankrotid wõiwad alata.

Ajad muutuwad iga päewaga raskemaks, iſeäranis kaupmehel. Ühine jõud ja wäerind wõiwad weel mõndagi päästa. Kuid wiiwitada enam ei tohi, waja aſuda tööle!

Dipl. oec. H. Nieländer.

Kus viga?

Pagaritöölistel on ſõna.

„Rahwa Sõna" kirjutab:

„Pagarite organiſeerimatus annab end nüüd kibedalt tunda, nad ei ole oſanud oma ala käes pidada ning laſknud töö würtspoodimeeste kätte üle minna. Kuulduſe järele olla Tartus — 600 küpſetusluba wälja antud, kutſeala ja oskuſe peale waatamata. Nende küpſetajate hulgas on umbes 7 protſ. kutſeliſi, ülejäänud oſa kirju oskamatute pere, kelle tööwiiſi kirjeldamine ei kannata trükimusta. Akadeemiliſe linna kodanik punastaks kõrwuni, ning ſülgaks, kui tal aimu oleks, kuidas ſee „kirju kari" eſimeſejärgu toiduainet walmistab.

Tartu eeskulikud wabrikud ja töökojad kannatawad aga tööpuuduſe all, nende toodang on naeruwäärt wäike, kui ſeda wõrrelda elanikkude arwuga. Kui aga ſuuremad ettewõtted ſaakſid walmistada kogu elanikkonnale leiba ja ſaia, ſiis wõiks ſee hoopis odawam olla praeguſeſt, kus ükſikud käperdid wäikeste ahjudega palju kütet raiſates ja muid liſakuluſid tehes, ajawad hinnad kõrgele.

Ja riik ſaaks niiſuguste ſuurte töökodade pealt oma makſu, kuna nüüd ilma jääb. Tööta pagaritööliſed ſaakſid jälle tööd ja rahwas ſaaks puhaſt leiba."

Selles kirjutuſes ütlewad pagaritööliſed, et pagaritööſturite organiſeerimatus on kõige kurja juur. Oleks wiimne aeg ärgata warjuſurmaſt ja aſuda ridade koondamiſele! Wastaſel korral mõnitatakſe pagaritööſturite nõrga organiſeerimuswõime üle.

„Tallinna Teataja"
on ainuke **õiglane** majanduspoliitika arvustaja!

PAGAR.

Pagaritööſturite kongreſs.

Kas wõidame?

Homme, 22. märtſil, algab Tartus üleriikline pagaritööſturite kongreſs. Kokkukutſujaks on Tartu Pagaritööſturite ühing, kes on oma algatuſega tänuwäärt töö teinud. Pagaritööſturite hädad nõuawad kokkuſaamiſt, ühiſt asja arutamiſt, mõtete wahetamiſt ſeda tööstusala koormawate raskuste üle, milledes on ſuurel määral ſüüdi meie ſeadusandlikkus, kuid ka üldine raske majanduslik ſeiſukord.

Suurimaks takistuſeks töö alal on 1929 a. maksmahakkanud öötöö keelu ſeadus, mis oma eluwõõrſuſega kujuneb Eesti ajaloos waheſt ainulaadiliſeks — kui wahe peal weel midagi hullemat wälja ei mõtelda. Öötöö keelu ſeadus awaldas otſekoheſt mõju äri läbikäigule. On ju pagaritööſtuſe ſaaduſed ſelle pooleſt teiſteſt erinewad, et nad peawad äärmiſelt wärskelt turule jõudma. Suurim müük oli hommikuti, mil enne tööle- ja kooliminekut nõuti wärsket kaupa. Nüüd tuleb ta palju hiljem müügile ja ſellepäraſt läheb teda ka wähem. Töö wähenemiſe tõttu hakkaſid aga tööliſed mõnel pool nõudma — iſegi „ſtreigi" ähwarduſega — palka juure. Nende nõudmistele tuldi ka wastu. Toodangu wähenemiſe tõttu kujuneſid kütte j. t. kulud endisteſt ſuuremateks. Oſa wäikſemaid tööſtureid jatkas karistuſeſt hoolimata öötöö tegemiſt, ſaawutades ſeega teiſteſt ſoodſama ſeiſukorra, mis tekitas ſeaduſt austawate tööſturite hulgas kibeduſt.

Kas on ſeda öötöö keeluſeaduſt mujal maailmas ka nii kõrgelt hinnatud kui meil? Wastus on üks: ei! Seda ſeaduſt on pahempoolſed poliitiliſed erakonnad püüdnud ka mujal läbiſuruda, kuid tagajärjeta. Terwe inimmõistus on wõidule pääſenud ja ſuutnud weenda, milliſt kahju ſelline ſeadus tekitab tööſturile ja missuguſeid ebameeldiwuſi tarwitajale. Pagar ei teeks oma lõbuks öötööd, kui juſt tarwitajaskond ei nõuaks alati wärsket kaupa. Kui waatleme teiſi riike, leiame, et pagarite öötöökeeld on makſew ainult neljas maas peale meie. Need on Bulgaaria Balkanil, Kuuba ſaar (!), Lukſemburg ja — Soome. Suur-Britannias, näit., kus tööliste walitſus korduwalt pukis olnud, ei ole ſelliſt abſurdſet ſeaduſt olemas. Selleks on inglane liig hea ärimees!

Teine pahe on pagarikutſe allahindamine. Soetatakſe kunſtlikult uuſi tööſtuſi. Nii oli Tallinnas 1922 a. 49 küpſetamiſe ahju, nüüd aga 120. Ometi ei ole tarwitajaskond ſuurenenud. Tööſtuste ſuur arw kutſub wälja ebaterwe wõiſtluſe. Tartus kannatawad pagarid mõnede wäikeste kaupmeeste wõiſtluſe all, kes koos würtspoega peawad ka ühte küpſetamisahju. Siin ſuudab ainult tugew organiſatſioon piiri tõmmata. Mõjuw keſkorganiſatſioon, mille ſündimiſeks aitaks kaaſa „Wäike- ja keſktööſturite kutſeeſituſe ſeadus" olgu iga arenenud pagaritööſturi unistus. Sarnane kutſeeſitus ſuudaks astuda meie huwide kaitſeks, kuna praegune kaub.-tööstuskoda ſeda iſegi parema tahtmiſe juures teha ei ſuuda, ſeſt määrawat oſa etendawad ſeal ſuurnikud, kelle huwid wäike- ja keſktööſturi huwideſt diametraalſelt lahku lähewad.

Tallinna leiwatööstus kannatab rängalt wastawate ſuurtööstuste wõiſtluſe all. Suurtööſtur wõib kombineerida ööſiſt töötamiſt, on kui aktſiaſelts wähem makſustatud ja omab walitſuſe tollipoliitika tõttu teiſigi ſooduſtuſi, mis wõimaldawad temal wäike- ja keſktööſtuſi kas wõi ſurnuks konkureerida.

Nüüd peatame weel ühe küſimuſe juures, mis leiwa- ja pagaritööſturile kõige lähemal: ſee on jahu. Toompeal tolmutati läinud nädalal niſujahu, erakonnad waidleſid ja wiitſid aega, kuid tagajärg oli ikkagi tollide tõſtmine. Kongreſſil oleks põhjuſt ka ſeda asja arutada. Igaüks teab, et kodumaa niſujahu kwaliteet jätab paljugi ſoowida wõrreldes wälismaa niſujahu juureküpſe wõimega. Kas ja kuidas tahetakſe nüüd garanteerida, et niſupüüli wäärtus ei lange? Kes kanatab ſelle all? Jällegi pagaritööſtur, kelle ſeljaſt tahetakſe wõtta mitu nahka. Kui ſai ei maitſe, on pagar ſüüdi! Keegi ei mõtle neile asjaoludele, milliſteſt on jahu ja püüli wäärtuſe langemine tingitud. Paarile ſuurweskile antakſe monopoli ſeiſukord. Need ſaawad turu oma kätte ja ei mõtlegi enam jahu endiſe hinnaga müüa. Walitſus olewat küll kindlustanud, et hinnad endisteks jääwad. Missuguste abinõudega ſuudab walitſus oma lubaduſe lunastada?

Palju on pagaritööſtuſel mureſid. Homne kongreſs kuuleb neiſt mõndagi. Üksmeel, wiſadus ja liitumine aitab üle ſaada mitmeſtki raskuſeſt. Tõendagu kongreſs, et meie wahel walitſeb üksteiſeſt aruſaamine, et meie tahame käſikäes rühkida oma ſihile!

Pagar.

Berliinis awati üleriikline käſitööliste näitus. Pildil ajalooline nurk pagaritöö oſakonnas, mis kujutab pagaritöökoda 1860. aastaſt.

Penſionid.

Riigi- ja omawalitſuſte teenijate ja kaitſewäelaste penſionide wähendamiſe ſeaduseelnõude läbiwaatamiſeks moodustati wabariigi walitſuſe poolt erikomiſjon kooſſeiſus: Hariduſe- ja ſotſiaalminiſter, majanduſeminiſter ja kaitſeminiſter.

Riik kasvatab oskustöölisi.

Ebaloomulik seisukord.

Meile kirjutatakſe:

Teie lugupeetud lehes armustab üks wana käſitöömeiſter pealkirja all „Oskustööliste ſuur puudus, ja kus on wiga?" meie oluſid. Olen juba pikemat aega wäike- ja keſktööstuſe alal tegutſenud ja ſealjuures hoolega kõiki wäike- ja keſktööstuſeſſe puutuwaid asjaoluſid jälginud. Küſimuſele oskustööliste ſuureſt puuduſeſt, ſelleſt kus on wiga, wõiks ehk järgmiſt wastata:

Meil on ametite õppijaid ſellepäraſt wähe, et puudub wäike- ja keſktööstuſe käſitööſeadus, mis küll Üleriiklise Wäike- ja Keſktööstusmeiſtrite Koonduſe poolt ammugi wäljatöötatud, kuid ſeni ei ole teda leitud tarwilikuks makſwaks tunnistada. See on üheks takistuſeks õppijate pidamiſel. Teiſeks ja weel ſuuremaks takistuſeks on, et wäike- ja keſktöösturitel tuleb ſel puhul, kui tahab õppijaid pidada, riigiaſutustega konkureerida. Eeſtkätt riiklikkute tööstuskoolidega, kes kolm aastat pidada noori õpetama. Kuigi noored enda aega kolm aastat ära on raiſanud ja teadagi ſealjuures ſuuri wäljaminekuid teinud, tuleb kahjuks ſiiski wälja, et nende tööoskus on ſellepeale waatamata ikkagi puudulik. Kooli õppusaja lõpetamiſel ei oska nad küllalt tööd teha. Puudub ka koht kuhu tööle minna. Oletame, et mõni üksik, kes enam-wähem hea tahte juures on ameti ära õppinud ja teiste juures tööd mitte leides, aſutab hea õnne peale eneſele töökoja, et ſelle läbi ülespidamiſt leida, ſiis peab ütlema, et ta ſellega peagi pettub. Noormees paneb ſildi wälja ja hakkab ſuurte lootustega auſal wiiſil tööle, püüdes kõigiti head tööd teha ja ka töõhinnad wäärtuſe järele kindlaks määrates. Kuid kes on ſee, kes temaga kohe wõiſtlusſe astub ja teda warem wõi hiljem ſunnib tööd lõpetama ning ſellelt alalt millele ta ennaſt kolm aastat ettewalmistanud, loobuma ja teiſt elukutſet otſima? See on ta oma tööstuskool! See ſama kool, kes teda ſuurte lubadustega õppima meelitas, hakkab kohe temaga konkureerima, teeb tööſid kas wõi poole hinnaga, et neid eeſt ära kiskuda. Samal ajal ei makſa tööstuskool riigile makſe nagu wäike- ja keſktööstur.

Kõige peale waatamata laſeb tööstuskool lend lennu järele uuſi nõndanimetatud ſelliſid wälja, et aga neid jälle ſurmuks konkureerida! Seſt kooli oma ſõnade järele ei ole tal endal ſiſſekukkumiſt karta!

Teine kõlwatu wõiſtleja noorele ja wanemalegi tööstlurile on

wangimajad.

Need produtſeeriwad n. n. oskustööliſi juure. Wangimajaſt wabanedes aſutab ſelline inimene tööstuſe, kuid ta endiſed kaldumuſed pääſewad wõidule ja ta hakkab igaſuguste wõtetega auſatelt tööstuVitelt tööſid oma kätte kiskuma.

Leidub neid, kes on wangimajades 5—10 a. õppinud. Sarnane üks on juba õppeajal ſeltskonna koormaks ja hädiks olnud ja ka päraſt on tema kodanikule kahjulik. Ametiga, mis tema auſate riigi kodanikute kulul nimepidi omandanud, ei tee tema muud kui kaaskodanikkudele kurja. Nende ridade kirjutajal oli juhus üht puutööliſt enda tööstuſeſſe wõtta. Mees pidi olema ſeitſe aastat õppinud. Sel ei näi aga tagajärgi olewat. Mees tegi kaks päewa tööd, ſiis lahkus ja wiis kaaſa üle kahekümne krooni wäärtuſes tööriistu!

Meil jääb oskustööliste puudus ſeni püſima, kui ei tule ſeaduſt, mis wõimaldab wäike- ja keſktööstur-meiſtritele tööliſi õpetada. Üleriikline Tööstu rmeiſtrite Koondus on kõik teinud, mis wähegi wõimalik.

Omaaegne majandusminister Zimmermann jättis aga poolteiſeks aastaks koonduſe poolt wäljatöötatud käſitööſeaduſe kalewi alla, mis teadagi tööstuvite peale halba mõju ei jätnud awaldamata ja palju lahkheliſid tekitas. Kui käidi miniſtri juures palumas, ſiis oli alaliſelt üks ja ſama wastus: „Mis teie tahate ſiit ſaada?" Seda öeldi iſegi wäga waljult. Teadagi ei jätnud tööſturid ſelleſt wastuwõtuſt järelduſi tegemata ja järgmine kord waliſid krõbedamad ja ſuurema kaswuga mehed wiſiidiks minister Zimmermani juure...

Nüüd aga on uus lugupeetud minister Pung iſe aru ſaanud wangimajade töö ja tööstuskoolide kahjulikkuſeſt tööſturitele.

Loodetawasti liigub asi nüüd lõplikult ja hra minister muudab oma ſõnu ka teoks. Siis paraneb ka oskustööliste puudus.

J. P.

Toimetuse märkus. Wastaw ſeaduseelnõu ootab riigikogus kolmandale lugemiſele tulemiſt. See wõeti päewakorraſt ära M. Martna poolt tehtud paranduſettepanekute puhul, millega komiſjon ſeaduſe arutamiſel nõus ei olnud. Tõenäoliſelt wõetakſe ſeaduseelnõu järgmiſe riigikogu kooſoleku päewakorda.

Kingitus suitsetajaile!
pühadeks
ilmusid eriti maiisvast segust valmistatud uued paberossid
MILAANO 25 tükki senti
Headuse poolest vastavad täiesti kõrgema sordile
ETA

K. Langer & Ko.

puuſärgi ja metallpärgade tööstus aſutati 1927. aastal. Omanik, hra Langer, on töötanud üle 20 aasta ſel alal ja ſellega üks põhjalikumaiſt asjatundjaiſt omal alal. Eriliſt tähelepanu wääriwad firma poolt toimetatawad matuſetalituſed, mis oma kauni korralduſe läbi kõigisſe unustamata mulje jätnud. —

Tariifitabelid autodesſe.

Autodesſe tuleb ſeada üles nähtawasſe kohta plakaadid, millel märgitud autotariifid. Takſomeeter näitab ſõidu alul 30 ſenti, 1. tariifi juures (ſõit edaſi-tagaſi) makſab kilomeeter 30 ſenti; 2. tariifi juures (ſõit ainult ühe otſaga päewal) 45 ſenti klm.; 3. tariifi juures (ööſel kella 24—6) 60 ſenti klm. Ootamiſe juures makſab üks tund 120 ſenti.

---

ripub neiſt ära ja omakorda ſoodustab neid. Üksikmajapidamine oleks mõeldaw eraku juures, kui ſee tehniliste küſimuste ja tingimustega hakkama ſaaks.

Eramajandus tekib iſeiſeiswalt tegelewa üksikiſikuga. Iga uus majandus areneb wälja wanemaiſt ja ammutab ſelleſt oma jõude, kuni ta iſe on küllalt tugewnenud. Iſeiſeiswad majanduſed on alul ſageli nõrgad, tugewnewad wõi kiratſewad alaliſelt teiste najal. Eramajandus lõpeb harilikult oma ülespidajaga, kuid ſee on ebaſoowitaw, ſeſt iga majanduſe lõpp on wäärtuſte pillamiſega ſeotud. Otstarbekohaſem oleks nende wäärtuſte laialiwalgumiſt takistada, et nad kooskõlastatult edaſi ſaaks töötada ſellega, oleks wõimalik ſawutada ſuurt kaſu. Hukkub majandus oma looja elu ajal, ſiis nimetatakſe ſee nähtus pankrotiks.

Rahwamajandus. Rahwamajandus moodustab orgaaniliſe ükſuſe, kuna üksikmajanduſed on mitmeſuguste niitidega üksteiſe külge ſeotud. Rahwamajandus peab eneſekaſu ja ühiskonna hüwed kooskõlastama. Omakaſupüüd on inimeſel külge loodud, kuid ühtlaſi ei ſaa ta ka teisteta läbi. Nii näeme inimeſi, kes eneſe eeſt hoolitſewad, aga ka üldiſuſe huwides walmis on ohwreid kandma. Nii on rahwamajandus mitte ainult eramajanduste koondis, waid koostöötamine, ühine ſuur töö. Igaüks hoolitſeb eneſe eeſt, kuid ühtlaſi ka teiste huwides. Rahwamajandus on koostööſt tingitud. Tootja ripub ära tarwitajaſt ja ümberpöördult. Ei ole wõimalik, et üksikud kaſuwad, kuna teiſed hukkuwad. Õiglaſe ühetaſastamiſe eeſt hoolitſeb loodus.

Töö.

[illegible] ſuurem osa inimkonnaſt on ſunnitud oma ülespidamiſe ſaamiſeks tööd tegema. Nii mõnigi nuriſeb oma töö juures ſaatuſe üle, kes teda rikkana pole ſündida laſknud, ja mõtleb, kui ilus oleks töösunni puuduſel laiſelda! Kuid meie näeme miljonäre, kes oma ſuurele waranduſele waatamata hommikuſt õhtuni askeldawad ja tõſiſt tööd teewad. See ei ſünni wäliſe ſunni mõjul, waid wägewa instinkti käſul, milline instinkt inimeſele looduſeſt antud. Iga normaalinimene **peab** töötama, kuid rikkal on wõimalus, oma tööd **walida**. On olemas ka parandamatuid logeleſaid, kes mingit tööd ei tee ja ei ſoowigi teha, ent neid on ſiiski wähe. Õige inimene teeb tööd, askeldab, muretſeb, rühib mingi ſihi poole.

Töö ei ole ſiiski mitte lõbu, waid waewa ja raskustega ſeotud. Leidub ſiiski töid, mis wõiwad olla niiwõrd huwitawad, et ſelle huwitawuſe tõttu waew unustatakſe. Nii näit., ſõjas, kus töötatakſe waenlaſe tule all ſildade ja teede parandamiſel, ei panda tähele waritſewat ſurma, waid koondatakſe tähelpanu ainult tööle. Sarnastel juhustel tehakſe ſageli tööalal unustamata kangelastegusid.

Kes aga harjunud oma pale higis töötama, ei tunnista muud tegewust tööks, kui ainult ſelliſt, mis higi woolama paneb ja käed rakku ajab. See on aga ſuur eksitus. Waimline töö pole kergem. Katſeks wõiks taluſulaſele weidi raskema ſiſuga raamatu anda ning teda paluda 10 tundi

ſeda raamatut tähelepanelikult lugeda. Warsti jääb ta kas magama wõi wiskab raamatu käeſt ning ütleb: meelſamini teen 10 tundi põllutööd, kui 2 tundi waimliſt tööd!

Kehaliſe wõi waimliſe töö eesmärgiks, on alati teataw ſaawutus. Majanduslikus mõttes kuulub töö hulka iga tegewus, mis majandusliſe ſihte taotleb, olgu ſee warade tootmine, tarwete rahuldamine, warade muretſemine ehk kogumine. Seda tegewuſt wõib taotella üksik iſik wõi iſikute koondis. Töö on ſubjektiiwſes mõttes waew, mis ühe toimingu ſaawutamiſeks tuleb kulutada; objektiiwſes mõttes on töö toiming iſe. Toiming wõib olla materjaalne wõi waimline, liigitades ſelle järele, kas ta otſekohe ehk kaudſelt tarwete rahuldamiſeks määratud, kehaliſe wõi waimliſe pingutuſe ſaawutis on. Algeliſeſt korjamiſe majanduſeſt praeguſaja maailma majanduſeni tekkiſid töövormid järgmiſes liigituſes:

1) Igaſuguſed leiutiſed, 2) loomade, taimestiku, mineraalide waldamine, 3) toorainete tootmine, kawakindla looduſe kaſutamiſe tõttu (näiteks karjapidamine, põllutöö, metſakultuur), 4) toorainete ümbertöötamine käſitſi ehk wabrikutes, 5) warade edaſi toimetamine tarwitajale ſuurkaubanduſe kaudu kohaſt kohta ehk wäikekaubanduſe kaudu otſekoheſele konſumendile, 6) igaſuguſed iſiklikud teenimiſed (arsti tegewus jne.).

Mida ſuurem on üksiku inimeſe tööjõud, ſeda paremad on töö tulemuſed. Inimeſe tööjõud pole kaugeltki üheſugune, waid läheb lahku ſoo, terwiſe, wanaduſe, tõu ja kliima järele, milles inimene elab. Ka eluwiis mõjutab tööwõimet. —

Töötahte erinewus mõjutab tööſaawutuſi. Töötahe ning wastandid uſinuſe ja laiskuſe wahel on ärarippuwad rahwaste ja üksikinimeste iſeloomuſt, oſalt on ta ka kaswatuſe tulemus, oſalt aga ärarippuw töö eneſe iſeloomuſt. Mida rohkem töö mängule wõi ſpordile ſarnaneb, ſeda parema meelega töötatakſe. Töödel, mis terwiſele wõi elule kardetawad ehk waranduslikke kaotuſi tuua wõiwad, on inimeſe pingutuſed koguni teiſed. Aga ka waheldus töö juures mõjutab uſinuſt. Üksluine töö wäſitab ja tüüdib rohkem kui waheldusrikas töö, kuigi jõupingutus ſama.

Tööoſawus on tingitud loomulikuſt andekuſeſt, teoreetiliſeſt õpetuſeſt ja praktiliſeſt harjutamiſeſt. Kuid harjutus ja õppimine ei wõi kunagi loomulikku andekuſt täieſti aſendada. Harjutamine mõjutab ühekülgſet oſawuſt, kuid ka õppinud töömees teeb mõndagi wigu.

Tööoſawus wäljendub: 1. kiiruſes. Paljudel töödel on tähtſam omadus oſawus. See omadus on eriti tähtis neil töil, kus kiiruſe ſuurendamine töötulemuſt ei halwenda, waid lihtſalt harjumiſeſt oleneb.

2. Walmistöö täpſuſes ja korralikkuſes, mis tööprotſeſſi jälgi ei tohi näidata.

3. Ühe tööliſe walmistatud töö mitmekeſiſuſes.

4. Walmistöö wormiilus. Kuid ſee ei ole tähtis kõigi tööde juures.

5. Tarwilikkude töövahendite ſuhtes. Oſaw tööjõud tarwitab wähe wahendeid; tarbekorral peab aga oskama läbiajada ka ilma nendeta.

6. Üksteiſega töötamiſes ja tööliste üksteiſe toetamiſes töö juures.

Kodumaalt.

Mis takistab töösturite peres organiſeerimiſt.

Et keſk-wäiketöösturid pole ſuutnud end weel organiſeerida, on tõde, kuid ſel asjaolul on kindlasti olmeas põhjuſed.

Et ſaada ſelgemat pilti, peame weidi tagaſi waatama minewikku, aegadesſe, kus alus pandi meie iſeſeiswuſele. Siis oli ſõjamöll muide ka Eesti majandusliſe elukoorma relſideſt wälja löönud. Sõja lõppedes haarati kinni ülesehitawaſt tööſt. Kes oli ſiis ſee, kes eſimeſed kirwelöögid pani paukuma, kui mitte käſitööstus? Tööd tehti wabaduſe wõidu meeleolus. Kogu meie keſk-wäiketööstus oli rakendatud oma täie energiaga meie kodu ülesehitustööle. Kas aga ſiis neis ridades oli näha mõnda ſuurt tööstuſt, kes oleks wõinud appi tulla käſitöösturile? Neid ei olnud. Ajal, kus kogu keſk-wäiketöösturite pere oli palehigis tööl, armastuſes oma kodukolde, oma wabaks ſaanud iſamaa wastu, koondaſid ed iſikud, kel rinnus pakitſeſid plaanid oma madalate instinktide elluwiimiſeks. Siin oli mammon, kes ajas inimeſi luukama kui ſakaale meie noore kodumaa ümber, et wälja kiskuda, mis wähegi ſaab. Nii kujuneſid meil wälja kõikſugu kurikuulſad „Atlantad", Harjupangad jne. jne. Aſutati ka lugematu arw poliitiliſi rühmi, et nende warjus oleks waikſem töötada. Algas kraanide keeramine. Anti wälja ſummi, ilma et oleks järelkaalutud ſelle otstarbe kohaſuſt. Igaühele anti, kes aga taipas, pealepresſida. Tööstur aga, kes oli pimestatud wabadusentuſiasmiga, töötas edaſi, lootes, et meie noort iſamaad juhiwad kindlad käed. Keſk-wäiketöösturil ei olnud aega oma taſuküſimuſele mõelda. Oldi rõõmſad, et oli jälle wõimalus aſuda oma armſaks ſaanud töö juure, ſeda rohkem, et nüüd ſai tööd teha oma riigi heaks. Oldi kindlas uſus, et nüüd tegemiſt on oma wendadega. Nüüd aga, kus on möödunud ſõjakeeriſe meeleolu, kus jäljed on enam wähem taſandatud, on ka töösturil mahti weidi ümberwaadata, aga mis ta nüüd näeb? Kurb on pilt, mis awaneb keſk-wäiketöösturi ſilmapiirile. Kõik need, kes on olnud lähedal riigi rahale, on ſaanud jahuſeks nagu möldrid wõõraſt jahuſt, weel enam jahu on walgunud nende wakadesſe nii, et wilja peremees peab leppima lõpuks ainult kestadega. Kõik on leidnud wõimaluſi iſeenda ja oma partei wendade käekäigu heaks palju ära teha. Riigi ametniud on iſegi imet teinud, luues 13—14-kuuliſi aastaid, mille järele endile palka makſeti. Makstud on otſe peadpööritawaid ſummi riigi ametnikkude toetusſummadeks, arstiabirahadeks jne. Põllumehele on jagatud heldel käel riigi raha, ilma et oleks kontrolleeritud kuhu ſee läheb. Suur oſa põllumajanduslaenuſt on ärakulutatud jalgrataste, grammofonide, ſiidiſukkade jne. peale. Mitte wähemad ſummad on uputatud wiina pudelisſe. Kõikſugu ſaadikud on meil üle maakera laiali ſaadetud ja kui oleks ühenduſt, ei puuduks kindlasti kuu peal Eesti konſul. Kui rahwas nii palju maksta ei jõudnud, ſiis tehti wälislaene, mille hankimiſeks iſegi oma rahwa töövõimaluſed ära anti, näiteks Rootſi tikumonopol.

Keſk-wäiketöösturi klasſi eeſt ei ole aga keegi hoolt kannud, otſe wastupidi, on nagu meelega ſeda klasſi taga kiuſatud ja nüüd tullakſe wälja targutamistega — „Nah, waadake, te pole oſanud end organiſeerida. Tekib aga kibedus meelde, kui mõtled, miks on ſiis riigis, kus on lubatud kõik kodanikud ühewääriliſteks teha, kus klasſi waheſid ei ole, miks on waja ſeal organiſeerimine, üksikuisſe rühmitusſe. Peab aga kahjuks ütlema, et ka meil on jäänud põhimõte „Wõta, kuſt ſaab."

Kui ka keſk-wäiketööſturpere end nüüd on hakanud koondama, ſiis on ſee pealeſunnitud ja meie ei organiſeeru mitte ſelleks, et kraanide juure teed leida, ei, töösturid, meil on waja organiſeeruda ſelleks, et awaldada protesti tööſturi tagakiuſamiſe wastu, ſelleks, et tööstur oma õiguſed, mis wääriliſed teiste kodanikkude õigustele, kätteſaakſid.

Milleſt on meil tekkinud määratumad tööta tööliste hulgad? Kas wiſt ſelleſt, et ei taheta tööd teha? Ei — ſee ei ole põhjus. Põhjuſi peab otſima mujalt. Töö wõimaluſed on meilt ära wõetud. See on põhjus, mis paratamatu ſeiſaku tööstuſes on wäljakutſunud. Meil on rõhku pandud ainult ſuurtööstuſele ja riikliku tööstuſe peale, mis oma defitſiitidega otſe kohutawaks on ſaanud. See asjaolu on halwanud keſk-wäiketööstuſt. Ainuke õigus, mis on jäetud käſitöölisele, on makſude maksmine. Siin on leitud tööſturi enam kui eesõigustatud olewat.

Need on asjaolud, mis meid ſunniwad organiſeeruma üheks terwikuks, et mitte end lasta wälja tõugata eluſt, mille peale peab olema ka meil õigus.

Selleks energiat ja jõudu.

E. K. Kureſaarest.

Külma aja hüved ja pahed.

„Tänawu on kõwa talw, — niiſugune nagu wana aja talwed" ütlewad maamehed. Pikk karm talw, palju lund, palju külma. Jätkub aega wedada kõik weod: heinad luhtadeſt koju, küttematerjal, tarwisminewad ehitusmaterjaalid jne. Aega jääb ſellekski üle talumehele, et teenida mõned kroonid „kroonu" wedudega, nagu põletispuie wäljawedu raielangilt metſaſt, kruuſa wedu 1. kl. maanteele, kiwiwedu ehitamiſel olewa ſilla juure jne. Ka maatamees oma hobuſetükiga ei wõi nuriſeda tööpuuduſe üle, ehkki weohankimiſeks tuleb teinekord ſõita mõnikümmend kilomeetrit juhul kui ligidal pole weotööd.

Külmaga harjunud ja külmaſt karastatud maamees ei ole nii tundelik ega hell külma mõjudele kui linnlane. Tuleb wahel ju nohu — köha — kuid ons ſee üldſe meeste haigus? Muidugi külm teeb roidunuks, tuul puhub läbi. Kui päew otſa platſis olla, ſiis õhtul tuju pole hea, ning waewalt heitnud pikali woodisſe, on uni kohe kallal. Selleks ajaks, kui tulewad koju mehed wälistöölt on tuba kõetud hästi ſoojaks ja pikk öö puhkamiſeks arstib kõik päewaſed külmahädad lõplikult . . . .

Ka kütte küſimuſeſt ſaab maamees üle odawama hinnaga kui linnlane. Maal kõetakſe ahju ſageli hagudega, mis ſuwel tagawaraks kogutuna õues riidas ſeiſawad. Tuuakſe metſaſt koorem tooreid okſi weel juure — kaſeokſad, need annawad eriti waluſat leeki — nii ſaab „ſelleſt korraſt jälle üle". Ent linnlaſe huwides on eeskätt asjaolu, et talw oleks wõimalikult lühike ja pehme. Siis küttekulud ei koorma liigſelt rahakotti. Teiſeks on kerge talwe puhul wähem muret kehakatte asjus nii, et aitab külmaſt ajast üle „uniwerſaalne palitu" kewad-ſügistali palitu. Linnlastel ſuuremas enamuſes ei ole ſuuremaid „kokkupuuteid" pakaſega. Neile on külmaonu ikkagi niiſugune ſallimatu külaline kellega pole mõnus kaua wiibida koos. Enamus linna elanikkonnaſt töötab warjuaſt, tormi, tuiſu ja tuule eeſt peidus. Siin ſeal asjaõiendustel käies jookſujalu poetakſe niipea kui wõimalik ulualla ſooja. Pooljookstes tööle ja töölt koju — ſellane on ruttaw tänawapilt talwepäewal. Harwa pukis mõni üksik woorimees (autojuht omas „maſinas" on tuule eeſt kaitstud), kojamees, lumewedaja, weomees on ſunnitud töötama platſil.

---

7. Materjali tarwitamiſes. Oſaw tööline ei tarwita palju materjali ja ei raiska ſeda.

8. Tööriistade tarwitamiſes. Oſaw tööline hoiab oma tööriistu ja käib nendega hoolikalt ümber. See on ſeda tähtſam, mida wäärtuslikumad on tööriistad. Hoolikas tööline käitleb ettewaatuſega kõiki töövahendeid, iſeäranis maſinaid.

9. Uute tööwiiſide, meetodite, wahendite, nõudmiste kiires taipamiſes.

10. Tööjaotuſes ja ettenägemata, juhuslikult tekkiwate tööde kiire aruſaamiſes ning nende kohtlemiſes.

Tööjaotus. Tööwiljakus oleneb ſuuresti tööjaotuſeſt. Suurima edu ſaawutab ettewõtja, kes oma töölistele kohaſema tööharu oskab kätte juhatada. Inimeſe andekus on wäga mitmekeſine. Üks ei ſobi ſellele tööle, mida teine wäga edukalt wõib teha. Uuemal ajal on Ameerikas ja mujal teaduslikud instituudid tekkinud, kus waimukalt wäljamõeldud aparaatide abil inimeste annet uuritakſe ning kindlaks tehakſe, misſuguſe tööle, misſuguſele elukutſele nad oma iſeloomu pooleſt kõige rohkem ſobiwad. Noored inimeſed pöörawad ſääraste aſutiste poole näpunäidete ſaamiſeks, ſelleks, milline elukutſe neile kohaſem oleks. Aga ka politſei-, raudtee-, postiteenijad katſetatakſe põhjalikult, et äramäärata nende kohta aſutiſe mehanismis otſuſele jõuda, kus nende tegutſemine oleks kõige kaſulikum.

Tööjaotuſe kaſulikkus ſeiſab ſelles, et tööline kiiremini tutwuneb oma tööga, ſellega arendatakſe ſuurelt tööoskuſt ja hoitakſe aega kokku. Kui tööline ſunnitud on ühelt töölt teiſele üle minema, kaotatakſe ſellega palju aega. Tööjaotus wõimaldab mitmete jõudude kaſutamiſt, üksikute jõudude aſetamiſt ſobiwamale kohale. Püſiwalt ühekülgne tegewus wõimaldab tööabinõuſid jookſwalt ſuurendada ning äärmuſeni jaotatud töö lõpeks maſinatele ülekanda. Tööjaotus wõimaldab üheſuguſe tööenergiaga ſuurele hulgale inimestele korraga tööſaaduste walmistamiſe. Tänapäewaſe tööjaotuſe juures ei tee näit. tuhande raamatu ladumine rohkem tööd kui 10 raamatu ladumine. Keſkajal tuli aga iga üksik raamat eraldi kirjutada!

Nii näeme, et tööjaotuſe tõttu wõib tootmiſe protſeſs muinasjutuliſelt areneda. Kuid ſellel on ka wäga palju warjukülgi. Neile on iſeäranis wiimaſel ajal hakatud ſuuremat tähelepanu pöörama. Klasſikaline majandusteadus oli arwamiſel, et majandusliku looduſeſeaduſe põhjal tööjaotuſe hüweſid wõib lõpmatuſeni arendada, kuid kogemuſed on näidanud, et leidub piir, milleſt üle ſammudes tööjaotus mitte enam taſu ei ſuurenda, waid iſegi halwendab tulemuſi. Üksluiſe töö juures wäſib tugewamgi lihakeſejõud, kuna jälle teguwõime ſuureneb, kui wahelduſeks teiſt tööd alatakſe, teiſi muſkleid tegewusſe pannakſe ja eſimeſi ſellega juhatada lubatakſe. Naelaſepp ei wõi iga päew otſa ühtewiiſi taguda, ta peab oma ſellidega wahetama, wahel peab lõõtſa tõmbama, tuld ſegama jne.

Kuid töö üksluiſus ei mõju ainult wäſitawalt, waid ta nüristab ka inimeſt, muutes teda ennaſt maſinaks. Kultuurinimeſele oſutub töö lühen-

---

leks rikkuſt, mille ſaawutamine nende energiat õhutab, nad kas ei töötaks wõi ei püüaks millegi poole; nende jõud läheks kaduma. Kui nende jõud rikkuſe järele püüawad, ſiis nad ei tööta ideaalſete eesmärkide pärast, kuid nende töö aitab ſiiski tſiwiliſatſiooni arendamiſeks kaaſa. Üksiku iſiku rikkus wäljendub tema peenendatud elunõuetes; terwe rahwa rikkuſeſt ſaab ettekujutuſe tema üldiſeſt eluwiiſeſt, riigi [illegible]nekute järele ja tema wõimaluſteſt riigilaene ſaada.

Warandus, mis rikkuſe nõuetele ei wasta, kuid keſkpäraſest [illegible] ſuurem, nimetame jõukuſeks. Siis on waranduſi mis wõimaldawad igapäewaſe äraelamiſe ja läbiſaamiſe. Pisikeſe waranduſe juures on tarwiduste rahuldamine puudulik. Kuid energilistel inimestel on ſiiski wõimalus, ennaſt töö ja püſiwuſega paremale järjele üles upitada. Kas [illegible] on waeſuſeſt haljale okſale jõudmine, ſeda ſaawutawad ainult tugewa iſeloomud, kes ſuuri pingutuſi jõuawad teha. Madalaim aste on wiletſus, ſee on olukord, kus puudub kõige tarwilikum.

Waeſuſes ja wiletſuſes on inimene ärarippuw teiste armust. Inimene on wiletſuſes kui tal kõigeſt puudus. See on ſeiſukord, milleſt wälja pääſeda pole lootuſt ega wähemattki wäljawaadet.

Majanduslik tegewus.

Selle all mõistame inimeste kawakindla tegewuſe oma tarwete rahuldamiſeks. Inimeſe wõitlus looduſe jõududega, wõitlus olemaſolu eeſt on majanduslik töö. Majanduslik tegewus on [illegible] inimeſeſt ja ümberpöördult, inimene ei ſaa elada ilma majandusliku tegewuſeta. Majanduslik tegewus wõib olla wäga mitmekeſine. Inimeſe tähtſaine on ſellele juhitud, kuidas alawäärtuslikke eſemeid wäärtuslikkudeks muuta. Ta loob wäärtuſi, teeb leiutiſi ja paranduſi, wõtab [illegible] waraſid enda kaſutamiſeks, loob kunsti ja kirjanduslikke wäärtuſi. Tema eesmärk on wäärtuste loomine. Midagi ei leia inimene walmis kujul, kõik ta peab enesele iſe walmistama.

Põlluharimiſes ja tööstuſes taotleb inimene antud wäärtuſe ſuurendamiſt. Tema hoolſus on ſihitud kawakindlale rühkimiſele, looduſe jõudude kaſutamiſele, wõimalikult ſuure edu ſaawutamiſele.

Loodud wäärtuste alalhoidmiſeks on makſma pandud õigus, politſei, kindlustusasjandus, aga ſelleks aitawad weel kaaſa üksiku inimeſe kokkuhoidlikkus ja hoolſus. Wäärtuſed liiklewad. Neid müüakſe, transporteeritakſe, wahetatakſe. Majanduslik töö on wäärtuſi ſinna juhtida kus neid kõige rohkem wajatakſe.

Wäärtuste jaotamiſes oleks majanduſe ülesandeks ſeda wõimalikult nii toimetada, et jaotus inimeſe tõeliſele tööle ja waewale wastaks.

Lõpuks on iſegi wäärtuste tarwitamine weel majanduslik tegewus. Siin tuleb katſuda, teatud wäärtuſe kaſutamiſega wõimalikult palju tarwiduſi rahuldada. See kõik on majanduslik tegewus.

Eramajandus. Moodſas elus on üksiku inimeſe wõi perekonna majanduslik tegewus niiwõrd üldſuſega läbi põimitud ja ärarippuw üldſuſeſt, et ta iſeſeiswalt ega täieſti oma ette püſida ei ſuuda. Igaſugune eramajandus on lugematute niitidega teiste majandusharudega ſeotud.

Ikka edaſi!

Kutſutagu kokku üleriiklik kaupmeeste kongreſs!

Tallinna Kaupmeeste Seltſi aastapeakooſolek.

Abikaſſa aſutamine.

Tallinna Kaupmeeste Selts pidas möödunud teiſipäewa õhtul, 17. märtſil, „Seltskondlikus Majas" oma aastapeakooſoleku. Ilmunud oli umbes weerand liikmete üldarwuſt, — ſee weerand, kes moodustab ſeltſi aktiiwſema, kandwama oſa. Kooſoleku juhatajaks waliti hra H. Simm. Möödunud aasta tegewuſe aruandega eſines ſeltſi eſimees hr. A. Miller. Juhatus on ſuure töö ära teinud, astudes muu ſeas kõikjal wälja, kus kaupmeeste huwid nõudſid kaitſet, ehkki tagajärjed nii mõndagi ſoowida üle jätawad. Arwuliſe aruande kandis ette ſeltſi laekur hr. W. Prii. Möödunud aasta ſiſſetulekud on annud ſeltſile puhaſtkaſu 430 krooni. Seltſi waranduslik ſeis balanſeerib 4.306 kr. Tegewuſe aruanne arwustuſt ei leidnud, kuigi enne kooſolekut oli kuulda rahulolematuid hääli, eriti riidetollide küſimuſes. Aruanne wõeti ühel häälel wastu, ſamuti juhatuſe poolt eſitatud 1931 aasta eelarwe taſakaalus 1.720 kr. Liikmemakſu kindlaksmääramiſe küſimuſes tekkis aruſaamatus. Juhatus, wastu tulles mõne liikme ſoowile, mille järgi liikmemaks ei ületaks 10 krooni, tegi kooſolekule ſellekohaſe ettepaneku ning kooſtas ſelles ulatuſes ka uue eelarwe, kuid iſe ei toetanud kooſolekul ſeda ettepanekut. Kooſolek kinnitas ſellepäraſt liikmemakſu endiſes ſuuruſes, 15 krooni aastas, ſilmas pidades, et ſelts wajab raha mitte puhtakaſu korjamiſeks, waid tegewuſeks kaupmeeskonna üldhuwides, mis ikka kuludega ſeotud. Ühelt poolt tehti ettepanek — tõsta liikmemaks 21 kroonini.

Tähtſamas päewakorra punktis — põhikirja muutmine ja täiendamine — tekkis ſamuti aruſaamatus. Kuna wana põhikiri tingimata wajab ajakohaſemaid parandusi ja uuendusi, eſines juhatus uue põhikirja kawaga. Ent ſelgus, et kawa, mis kooſtatud ainult ühe juhatuſe liikme poolt (hr. W. Prii) üks päew enne kooſolekut, on kooſolekul raske üksikasjalikult läbi arutada, weel wähem kinnitada. Seepäraſt jäeti küſimus uue juhatuſe lahendada.

Walimiſed läkſid libedalt. Peakooſolek ſuurendas juhatuſe liikmete arwu 5 pealt 7 peale ja walis wanadeſt juhatuſe liikmeteſt tagaſi härrad:

Joh. Tusti (koloniaalkaupade ala), A. Miller (manufaktuurkaupade ala), W. Prii (manuf. kaup. a.) ning uuteks härrad: H. Simm (kontor), J. Kodres (paberi- ja kontori tarbete ala), H. Rõiwas (manuf. kaup.). Peale ſelle waliti: juhatuſe liikmete kandidaatideks härrad Taar ja Mespak, rewiſjoni komiſjoni liikmeteks härrad E. Tranberg, N. Teiſenroth ja A. Annus ning nende kandidaatideks härrad Pürn ja Abram.

Jooksvate küſimuſte arutamiſel eſines härra Miller ſoowiawaldusega abikaſſa aſutamiſe ſuhtes, mille kaudu ſeltſi liikmed puuduſe korral leiakſid wastawat toetuſt. See asjalik ſoowiawaldus leidis üldiſt heakskiitmiſt, kuna abikaſſa tingimata wajalik on.

Edaſi wõttis ſõna härra H. Simm, peatudes kaupmeeste ajakohaſe organiſeerimiſe, ſeltſi lähemate ülesannete ja juhatuſe programmi juures. Kaupmeeste majanduslikud ja kultuuriliſed huwid kannatawad mitte ükſi üldiſe depreſſiooni all, waid ka walitſuſe ſeniſe wildaku majanduspoliitika, eriti aga puudulikkude, täiesti eluwõõraste ſeaduste tõttu (tolli-, tempelmakſu, Kaubandus-Tööstuskoja puudulikud ſeaduſed). Et nendeſt puudusteſt üleſaada, peame tihedalt organiſeerides iſe aſuma loowale tööle. Selleks on waja eeſkätt moodustada autoriteetlik, tugew kaupmeeste keskkoht, kes ſuudaks nende majanduslikkude ja kultuuriliste huwide eeſt wälja astuda. On waja eſijoones koondada kõik pealinna ja ſiis prowintſi ſeltſid, mille eesmärgiks — üleriiklik kaupmeeste keskſeltſi aſutamine ſeaduslikul aluſel. Selle järele on waja kokku kutſuda Tallinna Kaupmeeste Seltſi algatuſel üleriikline kaupmeeste kongreſs wõi päew, milline paneks kindla aluſe ja ſihi tulewaſe tegewuſe kohta kaupmeeste, kui majandusliku terwiku, kohta. Eriti tähtis on ſeltſile ſoliidne, tõſiſe ſiſuga ajaleht, mis poliitiliſelt erapooletult walgustab meie majanduslikke küſimuſi ning juhib asjatundlikult, kindla ſihiga paremuſe poole. Samuti toetas hr. Simm ka abikaſſa tungiwat wajaduſt. Kõnes awaldatud ſoowid, ſiſaldades terwet optimismi ning elujõudu edaſipüüdmiſeks ſeltſi eesmärkides, ſai ſooja wastuwõtu oſaliſeks. Weidi diſſonantſina kõlas hr. Prii peſſimiſtlik märkus, et kõik need püüded on head, kuid nende teostamiſeks on temal endiste kogemuste põhjal wähe usku. Kooſolek lõppes tänuawaldusega wanale juhatuſele tehtud töö eeſt.

Kooſolek möödus üldſe asjalikkuſe ja üksmeelſuſe tähe all. Päraſt oli kuulda kahjatſuſt, et juhatuſesſe ei tulnud nahakaupmeeste eſindaja, ſeltſile juba tuntud tegelane, hr. Joh. Taar, kuna manufaktuuralalt on juhatuſes kolm eſindajat. Wõib olla laſeb ſee aſi ennaſt päraſtpoole parandada.

Uus juhatus jaotas oma wahel ametid järgmiſelt: A. Miller — eſimees, H. Simm — abieſimees, Rõiwas — ſekretär, W. Prii — laekur; ſeniks ametita liikmed härrad: Kodres, Tusti ja Urla.

Soowime Tallinna Kaupmeeste Seltſile ja tema juhatuſele palju edu oma eesmärkide ſaawutamiſeks. Ikka energiliſelt edaſi!

Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi peakoosolek.

peeti pühapäewal, 15. märtſil.

Kokku oli tulnud 64 liiget. Päewakorra arutamine edenes alguſes jõudſaſti, aga kui jõuti ſeltſi wõlglaste asja arutamiſe juure, ſiis läks waieluste lahing lahti. Aſi ſeiſis ſelles, et omal ajal oli Selts astunud mingiſuguſe kaupmeeste omawaheliſe ſiſſeostu ühingu liikmeks, kuna aga tähendatud ühing likwideerimiſele läks, ſiis pole Selts weel oma ſummat kätte ſaanud.

Tähendatud ajutiſe likwideerimiſe komiſjoniliige hra Martinſon on ka koha peal, kuid ſelle aſemele, et asjalikult wastata, hakkas tähendatud härra igaſuguſt ebaasjakohaliſt juttu ajama. Tähendatud hra Martinſon pidas ennaſt kogu kooſoleku ajal wäga iſeäralikult üleval, mis kutſus ſuure oſa kooſolejate pahameele eſile ja ſundis kooſoleku juhatajat hra Martinſonile märkuſi tegema. Kuid lõpuks ſaadi ſelleſt üle ja tehti juhatuſele ülesandeks ſelgitada eeltähendatud ſiſſeostu ühingu „Kaupmeeste Liidu" rahaline olukord ja ſiiſ nõuda wõlgnew ſumma.

Järgneſid juhatuſe walimiſed, kuhu pääſeſid: hrad A. Silberg, K. Petry, G. Kennimägi, J. Walbe, K. Muttikas, M. Poiſsman, G. Wiira.

Rewiſjoni-komiſjoni waliti hrad J. Heim, E. Selart ja A. Erit.

Seltſi l. a. aruanne oſutab waranduſe ſeiſu 3355 kr. Uus eelarwe 1931. a. on taſakaalus 600 kr. peal.

Kirjastusühiſus „Uku" liikmeks astumiſe ettepanek tuli juhatuſe poolt. Asja arutamiſel peatuti m. ſ. „Uku" poolt wäljaantawa ajalehe „Tallinna Teataja" juures. Kooſolijate poolt toonitati lehe asjalikku ja erapooletut ſuhtumiſt majandusküſimustesſe ning märgiti ära lehe tähtſuſt kaupmeeskonnale. Selle weergudel awaneb wõimalus käſitada mitmeid kaupmehi puudutawaid küſimuſi. Kuna kaupmeeste ja wäike- ning keſktööstuſe huwid üksteiſe wastu ei põrka, leiti ühiſe lehe küſimus kõigiti wastuwõetawaks. Kooſoleku kaalukam oſa pooldas ſoojalt liikmeks astumiſt, kusjuures tehti iſegi ettepanek 10 oſatähe omandamiſeks. Et aga kaupmeeskonnas kurwa kuulſuſe omandanud killustajad iſikud kooſolekule ka oma käſilaſed olid läkitanud, kes ihuſt ja hingeſt püüdſid kooſoleku üksmeelſuſt lõhkuda, otſustati eſialgu piirduda ühe oſatähe omandamiſega. Tegelikult ei olegi oſatähtede arw tähtis, tähtſam on — moraalne toetus. Kaupmeeskond weendub kord, et oma lehes peitub ſuur jõud.

Trammikonduktorite määruſed.

Linnawalitſus kinnitas uued trammikonduktorite kohta käiwad määruſed, mille peapunktid on järgmiſed:

Trammi järgnewa peatuſe peawad konduktorid hüüdma waljusti kohe päraſt möödunud peatuſeſt wäljaſõitmiſt. Igale konduktorile antakſe 10 kr. wahetusraha, mida ei tohi laenata wälja ja mida peab konduktor alati kaaſas kandma. Suuremaid rahaſid wõib wahetada alles ſiis, kui teistele ſõitjatele on piletid müüdud. Raha wahetamiſe juures konduktor peab hoidma ſaadud raha käes ja ütlema kuuldawalt ſelle ſumma, mis on kontrolliks wahetamiſe juures.

Tehnikumi ſtipendiaadid.

Tallinna Tehnikumi juhatus pani ette J. Poska nimeliſe ſtipendiumi ſaajateks järgmiſed üliõpilaſed:

Harald Armann arhit. 6. ſemester; Walter Tomberg ehitus. 6. ſemester; Georg Prahm kultuuritehn. 4. ſemester; Ernſt Kobin elektrotehn. 6. ſemester ja Gustaw Männik elektrotehn. 6. ſemester. Linnawalitſus kinnitas nimekirja.

Balti jaama einelaua

trahterimaks alandati 2.836 krooni pealt 2.500 krooni peale.

Linna haiglates

oli 8.—14. märtſini järgmiſelt haigeid — keſkhaiglas 28—31 päewas ja külgehakkawate haiguste haiglas 54—59 haiget päewa kohta.

Tööta tööliſi

oli registreeritud linna tööbörſil 16. märtſil üldſe 747, neiſt mehi 298 ja naiſi 449.

Öövalwe apteekides.

Laupäewal wastu pühapäewa.

G. Gnadebergi ja E. Leydeni apteek, S. Karja t. Tel. 19-88. A. Jõkſi apteek, Baldiski mnt. nr. 2. Tel. 31-18. Linnaapteek Krediitpanga majas. Tel. 4-41 ja Pelgulinnas, Telliskiwi t. 40. Tel. 34-42. H. Mikheimi apteek, S. Tartu mnt. nr. 47. Tel. 28-42.

Kõik apteegid on awatud hommikul kella 8 kuni õhtu kella 8-ni. Tallinna ühiſehaigekaſſa apteek on igal ööl awatud.

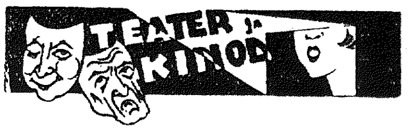

„Estonia" teatri

mängukawa 22.—29. märtſini.

Pühapäewal, 22. märtſil, kell ½12 hom., lasteetendus „Wäikeſed ſalapolitſeinikud wõi Toomas ja ta ſõbrad" — hinnad 105—1 kr.; kell ½3 p. Tſchaikowski ooper „Padaemand"; õhtul kell ½8 „Saatan". Esmaspäewal, 23. märtſil, alandatud hindadega A. Adſoni „Lauluiſa ja kirjaneitſi". Teiſipäewal, 24. märtſil, Itaalia ooperite anſambli külaskäigu etenduſeks Roſſini ooper „Sevilla habemeajaja". Keſknädalal, 25. märtſil, Itaalia ooperi külaskäigu etendus G. Puccini ooper „Boheem". Neljapäewal, 26. märtſil, on teatriſaal wäljaüüritud. Reedel, 27. märtſil, Itaalia ooperi külaskäigu etenduſeks Giuſeppe Verdi ooper „Rigoletto". Laupäewal, 28. märtſil, Itaalia ooperi külaskäigu etenduſeks P. Gusmini ooper „Samaritana" — tekſt Gastonio Costalt. Pühapäewal, 29. märtſil, kell ½12 h., lasteetenduſeks „Wäikeſed ſalapolitſeinikud wõi Toomas ja ta ſõbrad"; kell ½3 päewal erakorraliſelt alandatud hindadega operett „Wiktooria ja ta huſaar"; kell ½8 õhtul Paul Pinna tuluõhtuks „Poliitika".

Walsſide õhtu

korraldatakſe pühapäewal 22. märtſil kell 8 õhtul „Estonia" kontſertſaalis Raimond Kulli tuluõhtuks. Kawas on kontſert- ja ſümfooniliſed walſſid, balletwalſſe ja klaſſikaliſi walſſe. Soliſtidena eſinewad pr. Thereſe Rei (koloratuur-ſopran), pr. Erika Franz (klawer), A. Arder (bariton), H. Schütz (wiiul), Tallinna koolinoorſoo ſegakoor ja „Estonia" ſümfooniaorkester. Pääſed kr. 2.50 kuni 50 ſenti.

Hermann Suteri „Le Laudi"

teine kontſert peetakſe „Estonia" kontſertſaalis 23. märtſil. Kaastegewad Saksa laulſeltſid „Revaler Liedertafel", „Revaler Verein für Männergeſang", „Jackelſcher Geſangverein", „St. Nikolai-Geſangverein".

Collegium Musicum

waimulik kontſert peetakſe 29. märtſil Jaani kirikus. Kontſert on waba lõbustusmakſuſt.

Film gaaſiſt ja õhuſt.

Tallinna õhuasjanduſe ühingu juures aſutatud gaaſikaitſe komiteel on kawatſus õhuasjanduſe ja gaaſikaitſe mõtete lewitamiſeks laiemates hulkades walmistada gaaſikaitſe film, mille operaator oleks Luts. Filmi pikkus oleks 2000 meetrit, teaduslik oſa läbipõimitud draamaga. Pealkiri — „Wariſewad hädaohud". Üldſe läheks film makſma 7000 krooni. Kui leiduks toetajaid ja operaator Luts ſaaks filmi demonſtreerimiſe ainuõiguſe Eestis, ſiis ta toetaks filmi ise 2000 krooniga. Filmi ſtſenaarium on walmis ja heaks kiidetud.

Linna rahandusoſakond ei pooldanud toetuſe andmiſt ſeeſuguſele filmile. Draamafilmis ſegaks waid puhtõpetlikku ſiſu.

Lilled ja kaalud.

Inimeste kaalumiſeks 1931. aataks jättis linn endiste aastate eeskujul neli müügikohta — Jaani kiriku juures puiesteel, Estonia puiesteel Tartu maantee otſa kohal, Wana Wiru ja Merepuiestee nurgal ja Kopli tän. Nunne ülesõidu koha lähedal. Kohad anti endistele rentnikele 30 krooni eeſt aastas; läinud aastatel oli rent 20 kr. aastas.

Lillemüügi kohti on 8. Lillemüüjad peawad hoidma lilli näguſates nõudes ja iſe olema korralikult riietatud.

Haigekaſſa wolinike eelwalimiſed.

Haigekaſſa juhatus palus 23. märtſil kella 4—6 õhtul pritſimaja ſaalis peetawa haigekaſſa wolinike eelwalimeſe kooſolekuk luba, milleks ka anti taſuta pritſimaja ſaal.

Toimetuſele ſaadetud kirjandus.

„Armastus haua warjus", Arnold Benneit. „Looduſe" krooniline romaan.

„Hulkurid", Knut Hamſun. „Looduſe" krooniline romaan.

„Saladuste müügil", Leo Nikulin. „Looduſe" uniwerſaal-biblioteek. 50 ſenti.

„Djurkowitſi tütred", Ferenc Herczeg. „Looduſe" uniwerſaal-biblioteek. 50 ſenti.

„Looduſe" odawahinnaliſed wäljaanded wõidawad üha poolehoidu. Wäikeſe raha eest wõib ka keskmine kodanik omandada head tõlkekirjanduſt.

Kuidas panna ennast maksma.

Ajawaim ja wõitluspinewus olemasolu päraſt. Leidur on õnnemees.

Tehnika kiire areng on üks maailmamajanduſe kriiſinähete põhjuſeid. Aurujõu ja elektrienergia abil ſooritatakſe mijonite inimkäte töö odawasti ja hästi. Käſitööline ei ſuuda maſinaga wõistelda, mustatööline ka mitte (kraana tõstejõu energia tuleb odawam, kui tuhande mehe jõud ſamaks otstarbeks). Maſin produtſeerib palju — maſinaga tuleb töö odawam — maſin jätab paljuid tööta. Selleſt produktſiooni üliküllus ja ſamal ajal tööpuudus. Paljudel puudub töö, puudub raha, mille eeſt osta elutarbeid. Ning tarwitaja ostujõu langus, tarwitaja waeſus on majanduslik hoop ühiskonnale, ſee ſaab ſaatuslikuks ka otſeteed walmistajale. On jõutud majanduslikku ummikuſſe, milleſt otſimas wäljapääſu maailma ſelgemad pead. Ajawaim ei tunne paigalſeiſu ja järelemõtlemiſt. On waid edaſirühk. Tee tagaſi on kinni: ei leidu geeniuſt, kes wõiks olukorda korraga reorganiſeerida. Tembeldatakſe otſeteed hulluks inimene, kes julgeks wäita, et õigeim tee on tagaſipööramine looduſeſſe. Mis, kuidas, mismoodi? küſitakſe, millele ometi wastata keegi ei oska.

Selliſes olukorras, ajutiſelt tööl ja wahetewahel tööta olles tõusta haljale okſale, tänapäewa wõiſtluspinewuſega arwestades, kus olemasolu eeſt tuleb kõige jõuga wäljas olla, on raske. Ka ſee, kellel tugew äriinstinkt, ei jõua ſageli alguſeſt kaugemale. Teinekord lahendab algupärane mõte, mingi idee, olukorra. Tänapäewal toob kõik uus, iga tühiſemgi leiutis, millel on praktiline wäärtus, leidurile terwe waranduſe. Nii on iſik, kes leiutas naiste botikutele eluliſe tähtſuſega ſulgemisluku, teinud omaſt leiuſt otſe koloſſaalſed „ſchnitid". Mõned aastad tagaſi keegi ilmaskäinud, paljunäinud mees, tulles Tallinnaſſe, leiab, et ſiin puudub müügil ſinep walmis kujul purkides, nagu Wenemaal ſeda müüakſe. Siin ſaab osta würtspoeſt waid ſinepipulbrit, milleſt igaühel ſinepit iſe tuleb walmistada. Mees hakkab walmsitama — eſialgu wäikeſel wiiſil — ſinepit. Nõudmine on ſuur, artikkel oſutab eluliſt tähtſuſt majapidamiſes. Omal tulewad tal wastawad ained kätte 3 ſendi eeſt purgi kohta. Müües wõtab purgiſt 10 ſenti. On alatud õigeſt otſaſt — mees läheb rikkaks. Mitte halwemini ei wedanud mehel, kes püüdis tungida waſepuhastuſe määrde kooſſeiſu ſaladuſſe. Wäliſmaine määre on kallis, 50—60 ſenti karp. Mees katſetas, artikkel leidis wastuwõtu: hinnalt odaw, 30 ſenti karp, ja kwaliteedilt mitte halwem.

Ka agenditegewus on laienenud uudisalade awastamiſe tõttu.

Kui omalajal läks moodi päewapiltide ſuurendamine, ſiis agar mees ſellel alal teenis ſuurenduste korjajana ministri palga. Ent katſutagu nüüd weel ſellega midagi ära teha. Ka igas metſanurga talus on juba „ſuurendatud".

Miniatüür-portreed manſhetinööpidel, broſhidel jne. — neilgi oli uudisartiklina ſuur menu. Nüüd on ſee juba ära-proowitud", ei tõmba enam. Siiski maal lähewad weelgi. Keegi kontor „Ilu" agent, kolades 2 nädalat Petſerimaal, oli toonud 50 tuhande eeſt tellimiſi. Tänapäewa inimeſt huwitab uudispala. Lukſusartikkel, millel moelõhn küljes, ja tarbeaſi, eluliſe tähtſuſega uudis — nende peale jookstakſe tormi. Kui müügile ilmuſid kohwergrammofonid, ſiis osteti neid üksteiſe wõidu. Ent nüüd on nende minek palju wähenenud. Elatakſe moe tähe all — ning äritegemine ſelle ſpekulatiiwſes mõttes on wõimalik tänapäewal waid uue ala awastamiſega ehk jälle uudisartikli leiutamiſega. Kuna mõned aastad tagaſi nähti äriajamiſes ſeda ainſat rikastumiſe abinõu ja ſeda ei peetud üldſe meheks, kes ei oſanud ajada äri, ſiis on nüüd need ſeiſukohad muutunud lõplikult. Mõnigi wilumatu wõhik ärielus, kes realiſeerib oma talupidamiſe kui tulutu, awades linnas kaupluſe, on warsti pankrott.

Äritegewuſega nüüdſel ajal tuleb alata wäikſelt, muidu on oskamatu inimene kohe omadega kuiwal.

Keegi Tallinna wõimlemisõpetaja wahetas oma ameti kõrtsmiku elukutſe wastu. Olles rahata nagu palgainimene kunagi, laenas ta tuttawailt kokku mõnikümmend tuhat ja awas Maakri tänawal lihtſa kõrtſi, omandades odawasti eesõiguſe ſeltſilt „Küürnik". See kõrts oli lihtne — mõni korw õlut nurgas, mõni liiter wiina kapis. Ent koht oli õnnelikult walitud ja kõrtsmiku tulud tõuſid ſuuresti. Nüüd omandas ta hiljuti ſuurema pealinna kohwik-restorani „Ernesti". Paari aasta jookſul on ſuurenenud kapital nimetamiswääriſelt.

Üldiſelt on aga nii, et tööstuſe alustamine ja ärielu ſiirdumine — käesolewas ei ole weel rikastumiſe tagatis. Ehk ainult ſiis, kui ettewõttel on juures uudisnähtuſe meelitaw lõhn. Kui aga ſiingi midagi ſaawutatakſe, ſiis jääwad ſuured makſud wäikeſe puhtakaſu pea terwena.

Ameerika pangandusest.

Hiljuti pidas Akadeemiliſes Ühistegewuſe Seltſis Columbia ülikooli magister J. Torpats ettekande panganduſeſt ja krediitſeaduſe otstarbekohaſuſeſt, milleſt ſiinjuures äramärgime järgmiſi huwitawaid üksikasju.

Panga, kui operatſiooniaſutuſe ſiſſetulekud wõiwad kaswada hea juhtimiſe ja korralduſe juures wõrdlemiſi energiliſes progreſſioonis. Peamine nõue panga juures oleks ſee, et pank ei oleks mitte üksnes makſujõuline, waid ka likwideeritaw. Tähendab, on tarwilik korraldada asja nii, et wäljaantud krediidid ka tagaſi tulewad. Sarnaſt asjaolu wäga ſuurel määral hõlbustab panga ſeadus, mida tõestab ka pankade likwideerimine maades, kus ſarnane ſeadus olemas. Nii näiteks läks Ameerikas wiimaste aastate jookſul pankrotti umbes 700 panka, kokku 800 milj. dollari depoſiidiga. Kaks neiſt on oma ukſed uuesti awanud ja rahuldawad oma depoſiitoriteſt 100%. Üldſe on wiimaſe 10 aasta jookſul Ameerikas langenud likwideerimiſele 6000 panka, 2.250.000.000 dollari depoſiitidega ja 90% depoſiite on ſenini kätte ſaadud. See asjaolu näitab, et pangaſeadus ja riiklik kontroll wõib kindlustada depoſiitoritele nende hoiuſummade kindluſe.

Pangaſeadus ſeab üles nõuded pankade juhtiwate jõudude kohta ja määrab ära kindlustuſed, milliste wastu wõib krediiti anda. Üldiſt kontrolli pankade üle teostab riiklik keſkpank (Ameerikas) ja erapangad, kes tahawad ſeal oma wekſleid rediskonteerida, peawad ühtlaſi ka keſkpanga aktſionäärideks astuma. Keſkpanga juhatuſe moodustawad kaupmeeste, töösturite ja põllumeeste eſitajad, mis omakord põhjustab ka õiglaſe krediidi jaotamiſe nii kaubanduſes, tööstuſele, kui ka põllumajanduſele.

Teisteſt iſeloomustawateſt asjaoludeſt oleks Ameerika panganduſes weel määrus kaubanduslikkude pankade kohta, mis keelab neil krediitide andmiſe kinniswarade peale. Kontrollideſt on igal pangal aasta kestel oodata järgmiſi: riigikontroll — 2 korda aastas, börſikontroll ja keſkpanga kontroll.

Kui nüüd meie oludes wäidetakſe eſinenud pangakrahhide puhul, et ei ſaa kindlustada end ka ſeaduſega ootamatuste wastu. Kuid, milliste kindlustuste, analüüſide järele anti ſiis laenu, kuidas langeſid kõik panga wäärtuſed nii kohutawalt, et ainult 10% depoſiiti rahuldada ſuudeti likwideerimiſe korral.

Samuti wilgatas ajakirjanduſes teade, et Kommerts Pank ſai Ameerikaſt 1 milj. dollarit ja ſellega ei oſanud midagi peale hakata, jagades lõpuks wälja krediidina, mis kujuneſid aga kiwinenud laenudeks. Tekib paratamatult küſimus: misſuguſed pidid olema need panga teadlaſed, kes tõesti rahaga muud ei oſanud teha, kui ſeda jagada kiwinenud laenudeks. Niiſamuti rediskonteeris Eesti Pank Steinide wekslid uiſapäiſa, ilma kalkuleerimata weksliandjate makſujõuliſuſt. Ja kokkuwõttes weeretatakſe kõik oma ſüü läbi tekinud raskuſed maailma majanduskriiſi ſüüks. Ei tahaks ometi uskuda, et meie niiwõrd ſuurel määral oleme ärarippuwad wälistööstuſeſt. Tulewikuwäljawaadete paremuste loomiſele aſudes tuleks meil eſijoones ümberhinnata wäärtuſed ja turuhinnad olude kohaſelt, mitte aga kobada uute wäliskrediitide poole.

Et ſeiſukord enam finantſialal ei halweneks, oleks Eestiſſe hädawajalikult tarwis krediidiſeaduſt. See, mis ſäilinud wene ajaſt, ei wasta meie oludele ja nüüdisaja nõuetele. Senini on tehtud meil igaſuguſeid popſiſeaduſi, kuid krediidiſeaduſt pole jõutud ellukutſuda 13-aastaſe iſeſeiswuſe peale waatamata.

Samuti tuleks enam kaaluda panga juhtiwate tegelaste määramiſel nende kohtadele ja krediidi juhtimiſel peetagu ſilmis ala, kuhu ſeda kõige hädaliſemalt waja ning kõige otstarbekohaſema käſituſe leiab.

J. Kiili paaditööstus.

asub Tallinnas — miiniſadamas. Ettewõtte omanik hra Kiil, päritoluga Saaremaalt — Lümadu wallaſt, algas juba 17-aastaſelt paadi- ja laewaehituſe alal tegutſema, omades ſeega omal erialal üle 20 a. praktika. Algul töötas kodumaal, Lokſal ja Kolgas, hiljem Wenemaal Ladoga ja Arhangelski kubermangudes, kuſt tagaſi ſiirdus kodumaale — Tallinna. Praegune paaditööstus on aſutatud 1924. a. Tööstuſe ſiſſeſeade on warustatud ajakohaste elektrijõul töötawate maſinatega, hööwlimaſid, freeſimiſe ja teiſed mitmeſuguſed ſaed. Siis weel aurutamiſe ſiſſeſeade, kus plangud ja paadikaared ſaawad wäljakoolutatud. Ka oma ſepikoda on olemas, kus kõik ettetulewad rauatööd ſooritatakſe. Ehitatakſe purje- ja mootorpaate, jahtiſi ja jääpaate, wiimaſeid peamiſelt Soome, milliſed kuni 10 cm. pakſuſes jääs liikuda wõiwad.

Walmistatawate paatide ſuurus on mitmeſugune, alates 2 mtr. pikkuſega ſõudepaadiſt kuni 22 mtr. pikkuſe paadini, mahutuſega 40 rg. tonni. Kõik kaitſelaewastikkule ja piiriwalwele tarwisminewad mootorpaadid on walmistatud hra Kiili tööstuſes, nii on praegugi 3 ſuuremat mootorpaati walmis, misſuguſed ootawad üleandmiſt — piiriwalwele. Juba ſee asjaolu, et ka ſalakaubitſejad — piirituſewedajad kõik omale tarwisminewad paadid ſeal laſewad walmistada, oſutab tööheaduſt, kuna need mehed eriti nõudlikud peawad olema.

Eriliſt tähelepanu wäärib praegu ehituſel olew punaſeſt puuſt mootorpaat, milline walmistatakſe eritellimiſe peale Leeduſſe, ühele tähtſamale riigitegelaſele. Wõrreldes meie pakſude paatidega, on wiimane äärmiſelt kerge ja õhukeſteiſt laudadeſt. Läheb makſma 1500 kr. Keſkmiſelt walmistatakſe igal hooajal 35—40 paati. Ka igaſuguste purjekate ja aurikute puuoſade parandustööd ſaawad ſooritatud. Laos on alati ſuuremal määral paadiehituſe tarbeid, ſiis weel hulk mastipuid, milliſed hiljuti riigi metſatööstuſelt omandati.

Punane puu aga ostetakſe Saksamaalt, Hamburgi ladudeſt. Alaliſi tööliſi on 12—14 inimeſt, kes ka kõik Saaremaalt.

Wenemaa neetud Baltikumi järele.

Balti ſadamate oſa Wene wäljaweos.

Akadeemiliſe majandusteaduſe ſeltſi referaatkooſolekul pidas mag. E. Kant referaadi Baltikumi tähtſuſeſt Wenemaale.

Enne ſõda Wene rahwa ſuur juurekasw pani mõtlema, kas ei waja Wene Baltikumi oma rahwa juurekaswu äramahutamiſeks. Oma ſuure pindala kohta on ta aga wäikſe rahwatiheduſega riik, nimelt 9 inimeſt klm. peale ja maa puuduſt ſeega ei ole. Sellega on ka ſeletataw wene ekſtenſiiwne majapidamine.

Maade ahnitſemiſe põhjuſeks wõis olla liiklemisgeograafiline wajadus. Loomuliku liiklemisteena wõib kõne alla tulla ainult Düüna. Oma 1000 klm. pikkuſe juures on taſt laewandataw kärestikkude tõttu waid wäike oſa Riiaſt ülespoole. Suurem oſa on ainult parwetataw. Ja tagamaade ſuhtes on Düünal halwad eelduſed. Ta lõpeb Wene aladel, kus maahüweſid ei ole. Metſad on rööwmajapidamiſega juba lagedad ja puude wäljawedu näitab langewat tendentſi. Riia tõus pole põhjustatud jõeſt, waid ſee algas alles raudtee ehitamiſega. Wene ſeos Baltikumiga ei ole ſeega loomulik, waid kunſtlik. Raudteega on Wene Baltikumiga aga lõdwas ſeoſes. Waadates raudteewõrku, näeme tiheduſt Moskwa ümbruſes ja meie mail; wariagi piirialaſid läbistawad ainult strateegiliſe tähtſuſega liinid. Puudub orgaaniline ſeos Baltikumiga. Raudtee on wahend, mitte otſustaw põhjus. Peapõhjus Baltikumi omamiſeks on liiklemine.

Waatame Läänemere maade oſatähtſuſt wene wäliskaubanduſes. Wene oma statistika andmed näitawad Baltikumi oſatähtſuſt üldkaubaweoſt wäärtuſe järele %:

	1851	1900	1912	1914
import	52	33	33	27
ekſport	72	39	34	30

Balti ſadamate tähtſus on aasta-aastalt langenud. Waatame Eesti oſa ſelles. Kogu Wene kaubaweoſt läks

		ekſport	import
Peterburi	kaudu	7,1	13,4
Riia	„	14,1	8,5
Windawi	„	6,3	2,1
Liibawi	„	4,3	3,3
Tallinn + Paldiski	„	1,4	6,1
Pärnu	„	1,3	0,2

Riia oli peamiſelt ekſportſadamaks, kuna Leningrad oli importſadam. Need arwud iſſaldawad ka kaupu, mida wajaſime oma maa ja mis ei läinud läbi tranſiidina. Nii läks Pärnu oſa ainult oma tagamaa wajaduste rahuldamiſeks ja need arwud wõib julgesti kustutada. Tallinna oſatähtſus ſeiſab kiwiſöe- ja puuwillaweos. Ka need jäid peamiſelt Eestiſſe, kiwiſöe tarwitas wene ſõjalaewastik Tallinna all ja puuwill töötati Tallinnas ja Narwas ümber. Windawi tähtſus Siberi wõi wäljaweos oli tumedate mahinatſioonide tagatipp ja Riia tähtſus ekſpordis oli tingitud Riia börſikomitee ja kaupmeeskonna intelligentſiſt ja oſawuſeſt.

Enneſõjaaegſeteſt arwudeſt näeme, et Eesti ei olnud hädawajalikuks eluküſimuſeks Wenele. Peale ſõda wähenes Wene wäliskaubandus ja ſellega ka ſadamate oſatähtſus. Wene wäliskaubandus oli

	ekſport	import	
1911	1591	1162	milj. rbl.
1924/5	556	724	„ „
1928/29	878	836	„ „

Balti ſadamad tulewad nüüd kõne alla wilja- ja metſawäljaweos. Suhteliſelt on metſa wäljawedu ſuurenenud, ta ſiirdub aga rööwmajanduſe tõttu põhja poole ja Balti ſadamad jääwad liig kaugele.

Wene wäliskaubanduſe kokkutõmbamiſega wäheneb ka tranſiit läbi Eesti. 1929 moodustas tranſiit Eesti üldkaupade läbiweoſt 3,0%, 1928 — 3,8%, 1927 — 7,7%. Nende arwates, kes ütlewad, et Eesti on Wene liiklemiſele wajalik, peaks kaubaweo wähenemiſega wähenema ka meie ſadamate tegewus. Me näeme aga hoopis wastupidiſt. 1912 käis Tallinna ſadamaſt läbi 4200 laewa, 1928 oli ſee arw tõusnud 5000 laewale. 1912 oli kaupade läbikäik tolli järele 11,2 milj. naelſtr., 1928 juba 12,3 milj. naelſtr. Kaupade läbikäik on tõusnud. Tallinn on muutunud endiſeſt importſadamaſt ekſportſadamaks. Kiwiſöe oſa on langenud, ſeſt wene laewastik ei ſeiſa enam Tallinna reidil ja wene puuwilla fabrikatſioon ſiirdub idasſe. Lootuſed wene tranſiiti ſuurendada on tühiſed.

Keſkkoonduſe aasta-peakoosolek.

Tööstusühingud wäljaspool Tallinnat wabastati liikmemakſuſt. Kongreſs ſügiſel.

15 märtſil pidas Üleriikline keſk- ja wäiketööstusmeiſtrite ühingute keſkkoondus oma aasta-peakoosolekut Ühisklubi ruumes. Koosolekut juhatas hra E. Keeroja. Läinud aasta tegewuſeſt, eriti walgustas tegewuſt keſk- ja wäiketööſturite ülemaaliſe organiſeerimiſe alal, kus palju tööd tehtud ja waewa nähtud ning misſugune töö ka tagajärgi on annud. Kuid palju on weel tööd ees. Samuti peatus pikemalt tegewuſe juures juures keſk- ja wäiketööſturite huwide kaitſemiſe alal, kus mõnelegi keſk- ja wäiketööſtuſt ähwardawale hädaohule ja wäärnähtuſele on walitſusaſutuſte tähelepanu juhitud waſtawate märgukirjadega, milledeſt mõned peakoosolekule piltlikuma ülewaate ſaamiſeks ſiſuliſelt teatawaks tehti. Muu hulgas wõiks nimetada 8. jaanuaril ſ. a. Wabariigi walitſuſele eſitatud märgukirja majandusministeeriumi poolt wäljatöötatud „Makſustamiſe korraldusſeaduſe" ja „Läbikäigumakſu ſeaduſe" eelnõude kohta, näidates ära kuiwõrd waſtuwõtmatud need olid meie tegelikule olukorrale. Selle tulemuſeks oli, et need ſeaduste-eelnõud, mis kuuldawaſti omal ajal kiires korras makſma taheti panna, ſenini ſeadusteks pole ſaanud. Weel wõiks nimetada 13. weebruaril ſ. a. Wabariigi walitſuſele eſitatud märgukirja kodumaa tööstuſe tollikaitſe wajaduſe kohta ja 10. märtſil ſ. a. härra riigiwanemale eſitatud palwet omal ajal ſeisma jäänud „keſk- ja wäiketööstuſe kutſeeſituſe ſeaduſe" eelnõu liikuma panemiſe kohta. Samuti 3. märtſil ſ. a. majandusminiſtrile eſitatud Tallinna kingſepmeiſtrite ühingu märgukirja, kus juhitakſe tähelepanu Tſhehhoſlowakkia ſuurtööstur „Bata" kawatſuſele Eesti jalanõudeturu wallutamiſeks ning üleujutamiſeks oma alawäärtusliku kaubaga, mille tagajärg oleks tööpuuduſe ſuurenemine. Kuuldawasti ongi märgukiri tähelepanu leidnud ning ministeerium on aſunud walmisjalanõude ſiſſeweo takistamiſeks abinõuſid otſima.

Hra A. Kitzberg informeeris peakoosolekut Tallinna linnawolikogu töödeſt ning tegi lühikeſe kokkuwõtte praeguſe tööſturite ſihtide kätte wõitlemiſeks eriti ſoodſa momendi kui ka tulewaſe wäljawaate kohta. Hra M. Andreeſen annab ülewaate tööſturite ja kaupmeeste häälekandja „Tallinna Teataja" aſutamiſe wajaduſe tekkimiſe ning ſelle teostamiſe kohta. Peakoosolek kiitis juhatuſe läinud aasta tegewuſe kui ka käesolewa aasta tegewuſe kawa heaks. 1930. a. kaſſaaruanne on taſakaalus 2005,45 krooniga. 1931 a. eelarwe on taſakaalus 2260 krooniga. Aruanne ja eelarwe kinnitati.

1931 a. ſiſſeastumiſe- ja liikmemakſu ſuuruſe ning taſumiſe tähtaja kindlaksmääramiſe küſimuſes oli juhatus aſunud järgmiſele ſeiſukohale: Arwestades asjaoluga ,et praeguſel üldiſe majanduslike kitſikuſe ajajärgul, kus wiletſade tööstusolude tõttu iga tööstur oma wäljaminekuid kuni äärmiſeni piirama on ſunnitud, wõiks wäljaspool Tallinnaſt, eriti aga wäikſemates linnades, alewites ja maal aſuwate kui ka edaspidi aſutatawate Keſkkoonduſe ſihte ja eesmärke pooldawate tööſturite ühingute Keſkkoonduſe liikmeks astumiſe takistuſeks oſutuda liikmemaks. Seda tõendab ühingute ſuur ettewaatus liikmeks astumiſel, kus alati eſiplaanile kerkib küſimus rahaliste kohustuste kohta, mis ſeotud liikmeks astumiſega ning kartuſeſt uute koormatuste päraſt jäädakſe äraootawale ſeiſukohale, mis aga tööſturite üleriikliſelt organiſeerimiſele takistuſeks on. Keſkkoonduſe huwid ei ſeiſa aga mitte ſelles, et oma liikmetelt-ühingutelt ſiſſetulekuid ſoetada liikmemakſude näol, waid ſihiks on tugewa üleriikliſe keſk- ja wäiketööſturite organiſatſiooni keſkkoha kujundamine, mille eesmärgiks tööſturite ühiste huwide eeſt wõitlemine, rahuldawaid tagajärgi ſaawutada wõib aga ainult kindla ning laiaulatusliſe organiſatſiooni kaudu, milleks kõik tööſturite ühingud, kes Keſkkoonduſe ſihtidega päri, kuid ſenini weel Keſkkoonduſe liikmeks pole astunud, kiiremas korras ſeda tegema peakſid. Sellepäraſt tuleks liikmeks astumiſt kergendada ſellega, et kõik wäljaspool Tallinnat aſuwad tööſturite ühingud — keſkkoonduſe liikmed liikmemakſudeſt hoopis wabaks jätta. Tallinnas aſuwatele Keſkkoonduſe liikmetele-ühingutele tuleks aga 1931 a. liikmemaks määrata endiſes ſuuruſes, nimelt à 1 kroon iga keſkoondusſe kuuluwa ühingu liikme pealt. Kuna ka ſiſſeastumiſe maks ei tohiks liikmeksastumiſele takistuſeks ſaada, tuleks ſee määrata ainult 1 krooni ſuuruſes. Seda juhatuſe ſeiſukohta kaitſes juhatuſe eſimees hra A. Naeres. Peakoosolek ühines juhatuſe ſeiſukohaga ning otſustas ühel häälel: a) 1931 a. liikmemaks Tallinnas aſuwatele liikmetele-ühingutele määrata liikmete arwu järele à 1 kroon iga keſkkoondusſe kuuluwa ühingu liikme pealt, kuna wäljaspool Tallinnat aſuwad keſkkoonduſe liikmed-ühingud liikmemakſuſt wabaks jätta, b) ſiſſeastumiſe maks 1931 a. peale määrata 1 krooni ſuuruſes ja c) liikmemakſu taſumiſeks määrata tähtajad: eſimeſe oſa taſumiſeks — hiljemalt 1. juuni ja wiimaſe oſa taſumiſeks — hiljemalt 31. detſember ſ. a.

Põhikirja järele tuli ümberwalimiſele rewisjonikomisjon. Waliti ühel häälel tagaſi endine rewisjonikomisjon, kuhu kuuluwad hrad Th. Piilbak, J. Miller ja H. Naadus. Kandidaatideks waliti hrad E. Arm, S. Tſõpukow ja A. Allik.

Keſk- ja wäiketööſturite kongreſſi kokkukutſumiſe küſimuſes oli juhatus aſunud ſeiſukohale, et kongreſs tuleks kokku kutſuda ſiis, kui ſee meie tööstuſe edendamiſeks ning paremale järjele tõſtmiſeks ilmtingimata tarwilikkudeks tunnistatud ſeaduste, eſimeſes joones „keſk- ja wäiketööstuſe kutſeeſituſe ſeaduſe" eelnõu läbiwiimiſe mõjutamiſeks möödapääſemata wajalikuks oſutub ſelles mõttes, et weel kord ümberlükkamata faktidega kinnitada keſk- ja wäiketööſturite rõhuwa enamuſe kindlat tahet end iſeſeiswalt korraldada, mitte tunnustades oma „pealeſunnitud" huwidekaitſjat Kaubandus-Tööstuskoja 5. ſektſiooni, kes iſeſeiswalt midagi keſk- ja wäiketööstuſe edendamiſeks teha ei ſaa, waid on täiesti ärarippuw juhatuſeſt, kus Koja wildaka walimisſeaduſe tõttu enamuſes pangategelaſed, ſuurettewõtjad ja laewnikud, kellede huwid keſk- ja wäiketööſturite huwidega waſtolus on. Suurtööstus püüab ennaſt keſk- ja wäiketööstuſe arwel laiendada, mida aga meie oludes otſe kahjulikuks tuleb pidada. Senini keſtnud ebamäärane ſeiſukord on lubamata ning halwab meie rahwamajanduſe tähtſamat kandejõudu. Sellepäraſt on wiimane aeg ſiin olukorra parandamiſeks waſtawaid abinõuſid leida. Üheks neiſt oleks kahtlemata „keſk- ja wäiketööstuſe kutſeeſituſe ſeaduſe" makſmapanemine, mis kui raamſeadus, üles ſeaks üldiſed põhilauſed ja juhtnöörid, millede aluſel meie käſitööstus wabalt areneda ja õitſewale järjele jõuda wõiks, aidates ſeega ka rahwamajandusliſt ſeiſukorda tunduwalt parandada. Seda juhatuſe ſeiſukohta wäljendas hra Naeres, keda toetas ka hra Andreeſen. Peakoosolek ühines ülaltähendatud juhatuſe ſeiſukohaga ning otſustas ühel häälel wolitada nõukogu ja juhatuſt tarbekorral ſamme astuma üleriikliku keſk- ja wäiketööſturite kongreſſi kokku kutſumiſeks käesolewa aasta ſügiſel.

Koosolekul ülestõstetud küſimuſi:

„Juhatuſe ſekretär hra J. Weimann kandis ette ſeiſukoha wõtmiſeks majandusministeeriumi kaudu Wiini konſulaadiſt ſaadud Auſtria üleriikliſe kingſeppade kutſeühingute keſkkoonduſe üleskutſe, milles teatatakſe, et 10.—15. ſeptembrini 1931 a. Wiinis ära peetakſe rahwuswaheline kingſeppade kongreſs ning ühenduſes ſellega ka rahwuswaheline jalanõude näitus. Kongreſſi päewakorras on peale rea mitmeſuguste kutſealaliste küſimuste ettenähtud ka ühiste abinõude leidmine Tſhehhoſlowakkia ſuurtööſturi „Bata" tegewuſe waſtu, kes kõikjal jalanõuturge wallutada püüab, ſüwendades tööpuuduſt. Kongreſſi kokkukutſujad awaldawad ſoowi Eesti kingſeppade kutſeühingutega ühendusſe astuda ning paluwad ettewõtte, ſ. o. kongreſſi ja näituſe kordaminekuks kaaſa aidata propageerimiſega kutſe- ja ajakirjanduſes. Peakoosolek wõttis hra Weimanni ettepanekul waſtu järgmiſe reſolutſiooni: „Peakoosolek leiab, et Auſtria üleriikliſe kingſeppade kutſeühingute keſkkoonduſe üleskutſe wäärib tähelepanu juba ſelle tõttu, et ſoowitaw on meie käſitööſturitel ühe ja ſama kutſeala wälismaa omadega kontaktis olla, et ühiſelt järjeſt kaswawa tööpuuduſe waſtu wõidelda ning abinõuſid otſida tööstusolude parandamiſeks. Sellepäraſt on ſoowitaw, et Eesti jalanõudetööſturid ſellele üleskutſele tähelepanu pööraksid ning kongreſſi ja näituſe heaks kordaminekuks jõudu mööda kaaſa aitakſid. Peakoosolek peab ühtlaſi ſoowitawaks, et Wiinis 10.—15. ſeptembrini, ſ. a. ärapeetawaſt rahwuswaheliſeſt kingſeppade kongreſſiſt wõimalikult ka Eesti kingſeppade eſindaja oſa wõtaks." Eſindaja wäljaſaatmiſega ſeotud kulude katteks raha muretſemiſe küſimus otſustati jätta Tallinna kingſepmeiſtrite ühingu hooleks, kellele üleskutſe edaſiantud ja kes juba Auſtria üleriikliſe kingſeppade kutſeühingute keſkkoonduſega kirjawahetusſe astunud.

Hra A. Räeſk tõstis üles „Tallinna Teataja" ſuhtes ſeiſukoha wõtmiſe küſimuſe, informeerides lehe ſihtideſt, lehe wäljaandmiſega ſeotud raskusteſt, jne.

Hra J. Pent omas kõnes awaldab „Tallinna Teatajale" ſuurt poolehoidu, eſile tuues ſelle häid külgi. Ütleb, et alguſes on tema ſelleſt eemale jäänud, ei olewat nagu uſku olnud, kuid nüüd olewat tema ſeda tuliſem poolehoidja, ühesõnaga leht olewat teda wõitnud. Peab tööſturite oma häälekandja olemasolu õigustatuks ning möödapääſemata wajalikuks, ſeſt ſelle kaudu wäljenduwad meie tööſturite hädad, püüded ja ſihid, juhitakſe tähelepanu wäärnähtuſile jne. Toetades lehte kõigis mõttes, lubab iſe ning ſoowitab ka kõigile tööſturitele lehte jõudumööda toetada lehe tellimiſega, kuulutuſe andmiſega jne. kuna tegemiſt on üleriikliſe tööſturite häälekandjaga.

Hra A. Räeski ettepanekul wõetakſe ühel häälel waſtu reſolutſioon:

Peakoosolek kiidab „Tallinna Teataja" ſeniſe tegewuſe ja ſihid õigeks.

Tegew toimetaja: Toiwo M. Heino.
Wastutaw toimetaja: W. Siimann.
Wäljaandja: Kirjastusühiſus „Uku".

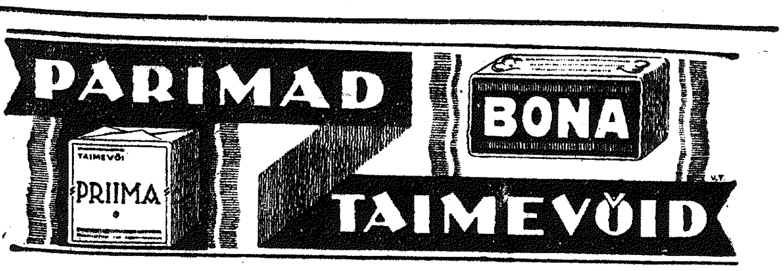

A.-S. „Odor'i"

lõhnaõlid ja kölniveed Chypre, Königsflieder, Muguet, Pompadour jne. on parimaid.

A.-S. „Odor" Tallinn.

Ostke! Toetage kodumaa tööstust.

Suurimas valikus

aknakardinaid

soovitab

N. Teisenroth'i

kardina- ja pesukauplus

Vfru tän. 10.

Daamidele!

Pühad on lähedal — kes soovib lasta teha veel enne pühi

Lemaire-veeauru-kestvad lokid (Dauerwellen).

palun seda teha aegsasti. Uus tarvitamisviis, juustele kahjuta. Ilma elektrita.

Veelained, juuste, kulmude, ripsmete värvimine. Maniküür.

Salong „Hygiene",

Vana Posti 2 Tel. (20) 9-69.

Plekkehituse- ja vasetööd

Graveeritud plekkahjud

potiseppadele igas suuruses.

Lukusepa- ja parandustööd.

J. EEK & J. SIRK

Tallinn, Dunkri tänav 2.

Arimehele ja tööstturile

kasulikum kuulutusleht

on

„Tallinna Teataja"

Tähelepanu klaveriomanikud!

Meie võtame enda peale igasuguste klaverivabrikute mänguriistade ja harmooniumide parandusi, nagu: mehaniikide ja klaviatuuride kordaseadmisi, kõlbmatute ja puuduvate klaveriosade asetamise uutega, poleerimise ja häälestamise. Iga töö jaoks on meil oma eriteadlane, kes enne ilmasõda on kauemat aega töötanud kuulsamates Petrogradi klaverivabrikutes. Täielik vastutus töö eest ja töötasu mõõdukas. Võtame enda peale ka ostu-müügi korral klaverite hindamisi ja soovi korral saadame oma asjatundjad provintsi.

Peaks Teie vajama meie abi, siis palume lahkesti meie poole pöörata.

„ESIMENE KLAVERITE KLIINIK"

Tallinn, Pikk tän. nr. 29-a, II kord.

Wold. Ruiso

mehaanil. metallitööstuse saaduste ladu asub jällegi

Suur Tartu mnt. 7

Kõige ſoodſamalt ostate reformpõhjadega
voodeid,
lapsevoodeid,
rohumatratseid.

Suures walikus hauariste jne.

Tööstuses

Kollane tän. 5, Tobiase tän. 10, kõnetraat 310-48

wõetakſe wastu igaſuguste metallesemete walmistamiſt: kalmistu piirdeaiad, palkonid, trepikäſipuud, ſepatöö, autogeen. ſhweisſimine, parandused jne.

Asut.
1887 a.

Juuksetööstus
„Granberg“
Tallinn, Pikk tän. 19
kõnetr. (2) 20-12.

Väljaspool võistlust

elektrilokid, veelained,
maniküür, pediküür,
näo ja pearavi.

Lugupeetud kliente eriti lapsi, palun eelpühi rutata juukselõikusega.

Tähelepanu!!!

OSKAR STROCK'i

poolt ſiſſemängitud palad

grammofoniplaatidel,

nagu:

„Sa alati igatſed musti ſilmi“ — tango,
„Ainult üks kord wõib armastada“ — Ingliſe walſs,
„Oh my boy“ — fokstrott,
„Tallinna iludus“,
„Kui walge ſirel õitſenud“ — Ingliſe walſs

ja kõik teiſed tema poolt komponeeritud ja ſiſſemängitud heliplaadid ſaadawal, alates hinnaga à Kr. 2.50.— Alati ſuures walikus ſoodſate hindadega:

grammofonid, plaadid, nõelad
raadioaparaadid ja osad

Muusikaäris
K/M „AKORD“
Harju 34, tel. 29-05.

Leivatööstus **„Talu“** Leivatööstus

Kunderi tän. 23, tel. 306-96
soovitab värsket ja maitsevat
leiba, saia, sepikut ja peentleiba.
Kaupmeestele tellimiste peale kauba kättesaatmine kiire ja korralik.

Elektrotehnika töökoda K. Kraan

Tallinn, Vene tän. 10. Kõnetraat 33-95.
Võtab vastu elektri sisseseade töid
Elektri jõujaamade ülesseadmine.
Igasuguste valgusreklaamide valmistamine.
Elektri mootorite remont ja parandus.
Soovikorral montööride väljasaatmine.

Metallitööstus K. PUUSAAG

Tallinn, S. Brokusmägi 5. :: Kõnetr. (20)5-46.

Meiereide masinate, vee- ja piimapumpade valmistamine ja parandus. **Koorejaamadesse** mitmetüübilised **madalrõhu katlad, piima aparaadid, õhupuhastuse ekssaustrid, sooja- ja külmavee reservuaarid. Keskkütte ja vesivarustuse tööd.** :: Töö kiire ja korralik. ::

Eriti **keskkütte katlad** igas suuruses.

Eesti kirjandus 1931. a.

XXV. aastakäik.

Toimetus: Kirjanik **Friedebert Tuglas**, prof. **Albert Saareste** ja ajaloolane **Hans Kruus.**

Tegev ja vastutav toimetaja: Lektor **J. V. Veski.**

Teadusehuvilistele toob „EESTI KIRJANDUS“ artikleid, kirjanduse, keele, rahvaluule, ajaloo, rahvateaduse, ühiskonnateaduse, kultuuriküsimuste, filosoofia ja kunsti alalt.

Raamatu lugejale — arvustusi ja ülevaateid ilmunud kirjanduse kohta, nii et aasta jooksul oleksid käsiteldud võimalikult kõik ilmunud silmhakkavamad raamatud.

Kaasandena ilmub „Eesti raamatute üldnimestik 1929. aastast alates“, mis osutub eriti tähtsaks, sest ta sisaldab täeliku bibliograafilise ülevaate Eestis ilmunud raamatuist.

Tellimishind: 5 krooni aastas, 2 kr. 50 s. poolaastas, 1 kr. 25 s. veerandaastas.

Üksiknumbrid 50 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused, raamatukauplused, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmehed ning Eesti Kirjanduse Seltsi büroo.

Märkus: Igale „EESTI KIRJANDUSE“ 1931. aasta tellijale (või mõne varema aastakäigu järeletellijale), kes terve aasta tellimisraha tasunud, antakse **hinnata raamatuid 3 krooni väärtuses** tellija enese valiku järele suurest, umbes 600 teost sisaldavast nimestikust.

See soodustus on maksev ainult 15. aprillini.

Nimestiku saamiseks teatage oma aadress
Eesti Kirjanduse Seltsi büroole
Lai tän. 35, Tartu. Telefon 6-01.

Kevadehooajaks

naisterahva ja meesterahva

valmisriideid

soovitab suures valikus
valmisriieteäri **„Dernier Cri“**
Harju tän. 29.
Viimased Pariisi ja Viini uudised.
Tellimiste vastuvõtt. Järelmaks võimalik.

Kõiki daame,

kellel lokid hästi ei püsi, palun külastada minu äri.

Hästikestvad soengud.

Ripsmete-kulmude värvimine, maniküür, veelained.

Juukselõikuse-salong
„FREDERICK“
Vene tänav 1 (paraadsissekäik). Telef. (2) 32-05.

Kevadepühiks kingitusteks!!

Kõige ſoodſamalt oſtate
kuld, hõbe ja kristallasju
Th. Grühn ja Ko.
kulla ja kalliskivide ärist. Harju tän. 28

S. Tsõpukov

S. Tartu mnt. 42. Kõnetr. 306-60.

Plekisepa ja katusekatmise tööstus

Alati laos igaſuguſed **piimanõud, kööginõud, supelus- ja istevannid.**
Eriti **plekk-katuste katmine** j. m. plekk-katuſe tööd.
Parandustööd.

Külastage

P. Põderi valmisriieteäri

Tallinnas, Kullasepa tän. 7, telefon 429-31

sealt leiate alati kõige suuremas valikus mõõdukate hindadega moodsaid meester. ja naister. valmisriideid

Kes ostab, ei kahetse.

„Tallinna Teataja“
tellimisi
võtavad vastu kõik
postiasutised.

Suures valikus
moodsaid
pildiraame
Joh. Klausen
Dunkri 3.
Kõnetr. 434-47.

Pesuõmbleja
pilu, tsik-tsak
ja **trikoo** masinal.
Jlutikandus.
Hospidali tn. 2a—2
E. KOOPU.
(Kino „Astra“ majas. II krd.)

Vormi- ja erariiete tööstur
Joh. Vahter

Rataskaevu 9—4.
Kõnetraat 431-07.

Eestimaa Trükikoja A.-S. (end. J. H. Gresſel), Tallinnas, Rataskaewu t. 10.